

Landstingsstyrelsens förslag till beslut

Redovisning av uppdraget om att förhindra ekonomisk brottslighet inom entreprenörverksamheten i Stockholms läns landsting samt uppdraget om komplettering av landstingets upphandlingsregler

Föredragande landstingsråd: Dag Larsson

Ärendet

Landstingsdirektören har inkommit med redovisning dels av uppdraget om att förhindra ekonomisk brottslighet inom entreprenörverksamheten i Stockholms läns landsting samt dels redovisning av uppdraget om att komplettera landstingskoncernens upphandlingsregler.

Förslag till beslut

Landstingsstyrelsen föreslår landstingsfullmäktige besluta

att applicera Stockholms stads kriterier för anställningsvillkor och arbetsmiljö vid upphandlingar i SLL, Stockholms läns landsting

att förvaltningar och bolag inom SLL vid upphandlingar skall jämföra omfattningen av ett aktuellt företags verksamhet med dess inbetalning av skatt och sociala avgifter

att förvaltningar och bolag inom SLL vid upphandlingar skall genomföra en skälighetsbedömning, mot bakgrund av ovanstående, av rimliga nivåer för sociala kostnader vid offentlig upphandling

Bilagor

1	Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande med bilagor	2005-03-08
2	Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande	2005-04-26
3	Upphandlingsdirektörens promemoria	2006-03-27
4	Cirkulär 2005:17 Sveriges Kommuner och Landsting	2005-03-22
5	Promemoria från Kurt Junesjö, fd jurist på LO-TCO Rättsskydd	2006-03-26

LS 0406-1308
LS 0503-0439

att förvaltningar och bolag inom SLL av leverantörer som ett särskilt tillkommande kontraktsvillkor kräva att arbetstagarna som utför entreprenad inom SLL:s koncern erhåller sociala villkor som lägst uppfyller normal standard nivåer i tillämpliga branschavtal.

Landstingsstyrelsen har, under förutsättning av fullmäktiges beslut, för egen del beslutat att uppdra åt landstingsdirektören att utarbeta en ny upphandlingsmodell för SLL i samma anda som Stockholms stads modell för vita jobb och cirkulär 2005:17 från Sveriges Kommuner och Landsting 2005-03-22 "Åtgärder för att undvika störningar i form av blockader".

Redovisningen från landstingsdirektören, daterad 8 mars 2005 innebär att förvaltningen inte har haft möjlighet att beakta konsekvenserna av cirkulär 2005:17 från Sveriges Kommuner och Landsting 2005-03-22 *Åtgärder för att undvika störningar i form av blockader* i anledning av den s.k. Vaxholm-konflikten. Utredningsresultatet är därför inaktuell. Förvaltningen har inte haft möjlighet att beakta vare sig rättsutveckling eller utveckling av sakförhållanden under det senaste året.

Utredningen har vidare ej heller beaktat den möjlighet till kontroll av svart verksamhet som kan ske genom jämförelse av omfattningen av ett aktuellt företags verksamhet med dess inbetalning av skatt och sociala avgifter. Det är en enkel kontroll som har den fördelen, framför den av förvaltningen föreslagna registerkontrollen, att den ser till de aktuella förhållandena.

En sådan bedömning är intimt förknippad med en skälighetsbedömning av rimliga nivåer för sociala kostnader vid offentlig upphandling. Utan en jämförelsenivå enligt branschvillkor, saknas rimliga bedömningsnormer för att kontrollera skäligheten av anbud.

Den fackliga kontrollen av svart verksamhet underlättats dessutom avsevärt genom att företagen måste tillämpa branschens villkor. Sådana krav finns redan i Landstingets praxis. SLL har redan enligt nu tillämpade upphandlingsvillkor krav på att upphandlingen skall ske på gällande nivåer i tillämpliga branschavtal.

I cirkulär 2005:17 från Sveriges Kommuner och Landsting 2005-03-22 konstateras att ett alternativ för är att undvika den typ av störningar som inträffade i Vaxholm är att kommunen eller landstinget i sitt förfrågningsunderlag för entreprenader tar in villkor i form av en administrativ föreskrift av följande lydelse:

"Entreprenören är skyldig att vidta åtgärder så att inte lag eller gällande svenska kollektivavtal för arbetet åsidosätts. Om entreprenören inte tecknat

LS 0406-1308
LS 0503-0439

*svenskt kollektivavtal skall ändå motsvarande villkor gälla för entreprenör-
ens anställda. Detsamma skall gälla för eventuella underentreprenörer som
entreprenören anlitar för att fullgöra avtalet. På begäran av byggherren
skall entreprenören lämna erforderliga uppgifter och handlingar för att
skyldigheterna enligt ovan skall kunna kontrolleras.*

*Skulle entreprenören brista i fullgörandet av detta åtagande äger bygg-
herren häva avtalet om bristen är väsentlig.”*

Det är lämpligt att en sådan typ av regler tillämpas för alla områden, inte bara för byggsektorn.

Gatu- och fastighetsborgarrådet i Stockholms stad påbörjade den 8 december 2003 tillsammans med Byggnadsarbetareförbundet, Målaresförbundet, Elektrikerförbundet, Transportarbetareförbundet, Fastighetsanställdas förbund och LO-distriktet i Stockholm en verksamhet för att angripa svartarbete och social dumpning vid kommunal upphandling i Stockholms stad. Kommunens jurister utarbetade ett förslag till kompletteringar av kraven i förfrågningsunderlag, som möjliggör kontroll av att de upphandlade företagen inte använder sig av svart arbetskraft. Stockholms stads kompletteringar av villkoren i förfrågningsunderlagen överensstämmer i stort med det program för leverantörsuppföljning som sker i det byggprojekt som LOCUM redovisat i handling daterad 2004-06-03.

Stockholms stad har även i projektet Vita Jobb till denna kontroll knutit direkta sanktionsbestämmelser i förfrågningsunderlaget mot leverantören i form av skadeståndsbestämmelser och hävningsgrund vid allvarlig överträdelse av villkoren. Utredningen kompletterar Stockholms stads beslut, Kommunalt utvecklingsprojekt för att bekämpa ekonomisk brottslighet inom byggbranschen m.m. från 1997. Den föreslagna verksamheten för att bekämpa svartarbete och social dumpning vid upphandling som genomförs av Stockholms stad är nu ute på remiss och riktlinjer för verksamheten kommer att fastläggas under hösten 2005.

Staden har enligt riktlinjerna i projektet Vita jobb fastställt att leverantören är skyldig att tillämpa nivåer i anställningsvillkoren som överensstämmer med dem som finns i branschens kollektivavtal. Hänvisning till dessa bestämmelser i branschavtalet som leverantören lägst är skyldig att uppfylla finns bifogat som en särskild bilaga till förfrågningsunderlaget. Bilagan hänvisar till vilka bestämmelser i branschavtalet som leverantören är skyldig att iakttä för att upprätthålla sociala villkor enligt upphandlingsavtalets föreskrifter. Denna metod har använts vid Svenska Bostäders upphandling av en städentreprenad hösten 2004. Resultatet var lovande.

LS 0406-1308

LS 0503-0439

En väsentlig del av modellen för Vita jobb är att de villkor som uppställs i förfrågningsunderlag för att kontroll mot svartarbete och social dumpning kan kontrolleras och att så verkligen sker. I Sverige har vi valt modellen att inte använda oss av minimilöner i lag för att upprätthålla rimliga sociala nivåer. I stället har man låtit det faktum att kollektivavtalen i Sverige täcker 80 till 90 % av alla anställda utgöra låglönespärren.

Att kontrollera att företag inte ägnar sig åt ekonomisk brottlighet och dessutom iakttar rimliga sociala villkor kräver stor branschkunskap. I Vita Jobb finns därför en modell som gör det möjligt att anlita respektive fackliga branschorganisation som konsult. Till skillnad från sedvanligt fackligt arbete är den facklige representanten i detta arbete - som varje annan konsult som anlitas av kommunen - bunden av krav på tystnadsplikt etc.

Att anlita den branschkunskap som finns i de fackliga organisationerna är ett effektivt redskap att bekämpa ekonomisk brottlighet. Ett exempel på detta är Städföretaget Swede Service, som var verksam inom SLL. Denna brottsliga verksamhet avslöjades tack vare ett aktivt kontrollarbete av Fastighetsanställdas förbund. Det visar att det finnas betydande samordningsvinster att hämta genom att utnyttja denna fackliga branschkunskap.

Landstingstyrelsens förvaltnings utredning är ej helt fullständig eftersom den skett vid en sådan tidpunkt att senare inträffad händelseutveckling, cirkulär och utredningsuppdrag inte kunnat beaktas. Förslaget till beslutsunderlag skall därför kompletteras med de konkreta upphandlingsrutiner och upphandlingsvillkor som finns i såväl Cirkulär 2005:17 från Sveriges Kommuner och Landsting som det nu pågående projektet Vita Jobb i Stockholms stad.

Upphandlande enheterna skall göra kontroller av inbetalade skatter och social avgifter i relation till den upphandlande verksamheten, eftersom den registerkontroll som utredningen föreslår är ett synnerligen ineffektivt kontrollredskap, då det endast beaktar historiska förhållanden.

Behandling i landstingsstyrelsen

Landstingsrådsberedningen behandlade ärendet den 5 april 2006.

Landstingsstyrelsen behandlade ärendet den 18 april 2006.

Vid behandlingen i landstingsstyrelsen yrkades bifall dels till landstingsrådsberedningens förslag, dels till m-, fp- och kd-ledamöternas förslag.

Landstingsstyrelsens beslut fattades utan omröstning.

M-, fp- och kd-ledamöterna reserverade sig:

”Landstingsstyrelsen föreslås besluta *att* tillämpa riktlinjerna i landstingsdirektörens tjänsteutlåtande 2005-03-18 för leverantörskontroll, *att* inom Stockholms läns landsting beakta erfarenheter som vunnits i Stockholms Stad när det gäller leverantörskontroll.

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande handlar om ekonomisk brottslighet. Majoritetens ärende handlar huvudsakligen om kollektivavtal. Slutsatsen tycks vara att den som inte tecknar kollektivavtal enligt LO:s modell per definition är en ekonomisk brottsling.

Vi anser att det är angeläget att de upphandlingsregler som ska gälla för Stockholms läns landsting är så heltäckande att de förhindrar ekonomisk brottslighet. För att uppnå detta måste riktlinjerna vara flexibla och snabbt kunna anpassas till nya situationer.

Det måste finnas rutiner som säkerställer att offererande företag fortlöpande betalar sina skatter och arbetsgivaravgifter. Skatteverket är en bra informationskälla i dessa sammanhang. En automatisk bevakning bör ske av upphandlade entreprenörer. Om något negativt inträffar med företaget får landstinget vetskap om detta och kan vidta åtgärder

Under senare år har landstinget vidtagit en rad åtgärder för att minimera riskerna att mindre seriösa företag ges möjlighet att bedriva handel med varor och tjänster med landstinget. Kontrollerna har förbättrats. Det är viktigt att fortlöpande utveckla och anpassa kontrollåtgärderna.”

LS 0406-1308
LS 0503-0439

Ärendet och dess beredning

Landstingsdirektören har i tjänsteutlåtande den 8 mars 2005 (bilaga) föreslagit landstingsstyrelsen besluta *att* uppdraget för landstingsstyrelsens förvaltning att pröva huruvida landstinget idag tillämpar tillräcklig leverantörskontroll samt därvid beaktar erfarenheterna av de upphandlingsavtal som tillämpats i Stockholms stad, härmed är slutfört.

Landstingsdirektören har i tjänsteutlåtande den 26 april 2005 (bilaga) föreslagit landstingsstyrelsen *att* uppdra åt förvaltningen att noga följa rättsutvecklingen samt att fortlöpande återkomma med förslag på komplettering av landstingets upphandlingspolicy då ändring sker av gällande rätt.

I ärendet har expertyttrande inhämtats från Kurt Junesjö, tidigare jurist vid LO-TCO Rättsskydd.

Bilagor

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande med bilagor

Uppdraget

Landstingsstyrelsen beslöt enligt landstingsrådsberedningens förslag att uppdra åt landstingsstyrelsens förvaltning att pröva huruvida landstinget idag tillämpar tillräcklig leverantörskontroll samt därvid beakta erfarenheterna av de upphandlingsavtal som tillämpats i Stockholms stad.

Av landstingsrådsberedningens skrivning framgår det följande:

”Den senaste tiden har flera avslöjanden gjorts om oseriösa företag inom olika branscher i Stockholmsregionen. Landstinget har drabbats genom att ett städföretag avslöjats med att använda så kallad ”svart” arbetskraft. Under hösten 2003 uppdagades att AB SL drabbats av liknande företeelser

Skattebrott och oseriösa företag snedvrider konkurrensen och undandrar det offentliga skattemedel. Bland annat av dessa skäl är det av största vikt att landstinget går i bräschen för att stoppa sådan brottslig verksamhet.

Redan 1997 initierade Stockholms stad omfattande åtgärder för att bekämpa ekonomisk brottslighet genom upphandlingsavtal mellan kommunen och de största byggföretagen. Avtalen syftar till att trygga att ingen ”svart” arbetskraft används och att inte heller oseriösa underentreprenörer anlitas. I avtalen ingick en vitesklausul där beloppen skulle vara kännbara och anpassas bland annat efter entreprenadens storlek. Vidare innehöll förslaget en seriositetsklausul som skulle inarbetas i förfrågningsunderlag och avtal.

Landstingsstyrelsens förvaltning bör därför uppdras att pröva frågan huruvida leverantörskontrollen kan stärkas i syfte att säkra att offererande företag är seriösa och betalar sina skatter och arbetsgivaravgifter. Erfarenheterna från Stockholms stad bör beaktas i detta sammanhang.”

Genomfört uppdrag

I syfte att beskriva gjorda förändringar avseende leverantörskontrollen har Upphandlingsenheten inom LSF, BKV, SL och Locum kontaktats.

Upphandlingsenheten svarar för den samordnad upphandling av varor och tjänster som sker för Stockholms läns landsting. Enheten utför vidare i betydande omfattning upphandling på uppdrag av landstingets övriga

enheter. Som exempel på sådan upphandling kan sjukvårdstjänster och kapitalvaror nämnas.

BKV upphandlar sjukvårdsproduktion som produceras såväl av enheter inom SLL som externa parter, där avtalsparterna kan vara såväl börsnoterade företag som mindre entreprenörer och tidigare avknoppningar från SLL.

Locum förvaltar landstingets fastigheter och upphandlar byggtreprenader.

SL svarar för upphandling av trafik för mer än 6 miljarder årligen. Vidare slutes regelbundet betydande leasingkontrakt avseende kollektivtrafikens rullande material, tunnelbanevagnar mm.

Sammantaget svarar dessa fyra enheter för huvuddelen av landstingets upphandling.

De frågeställningar som har penetrerats har främst varit följande:

- Vilka åtgärder och kontroller som har vidtagits eller kommer att vidtagas för säkra att offererande företag är seriösa och betalar sina skatter och arbetsgivaravgifter?
- Vilka kontroller som finns löpande av de leverantörer som levererar till SLL?
- Vilka ytterligare kontroller skulle vara möjligt att göra centralt/lokalt?
- Hur kontakterna med PRV, Bolagsverket, Skatteverket fungerar vid kontrollen av leverantörer?

*På frågan vilka åtgärder och kontroller som har vidtagits eller kommer att vidtagas för säkra att offererande företag är seriösa och betalar sina skatter och arbetsgivaravgifter svarar **Upphandlingsenheten** att vid all upphandling begärs uppgifter in från Skattemyndigheten och kronofogdemyndigheten på särskild blankett.*

För att ytterligare försöka få kontroll på speciellt besvärliga branscher som till exempel städbranschen, entreprenadbranschen, m.fl. har man ingått en överenskommelse med Skatteverket om en utökad information (se bilaga 1) Det kan dock konstateras att Skatteverket relativt sent får reda på om ekonomisk brottslighet förekommer, t.ex utnyttjande av svart arbetskraft.

LS 0406-1308

LS 0503-0439

Upplysningar om anbudsgivarnas ekonomiska ställning tas också in vid varje upphandling via KreditFakta, som för närvarande är upphandlat kreditinformationsföretag. Här ses också eventuella ej betalda skatter och kronofogdsärenden.

BKV å sin sida gör kreditkontroller innan avtal tecknas genom KreditFakta av leverantören. Om brister finns skall dessa åtgärdas innan avtal tecknas alternativt tecknas inget avtal (se bilaga 2). Förutom kreditkontrollen via KreditFakta infordras förvaltningsberättelse med bokslut och revisionsrapport för senaste bokslutsåret samt två tidigare år i anbudsförfrågan.

När en nya leverantören skall läggas upp i ekonomisystem görs flera kontroller såsom:

- Har leverantören F-skattsedel
- Kontroll av företagets organisationsnummer (SPAR)
- Kontroll att bg eller pg stämmer med leverantören
- Kontroll på www.svenskhandel.se/varningslista att företaget inte finns med där

Varningslistan på svensk handel upprättar en lista över leverantörer som ställer ut så kallade bluffakturor.

SL genomför vid upphandlingar kontroller av företagets ekonomiska status och då ingår även kontroll att inga obetalda skatter och arbetsgivaravgifter finns.

Något register e dy finns inte över ”godkända” leverantörer. Däremot håller SL på att bygga upp ett avtalsregister. SL anser att det vore kanske naturligt att till det registret även knyta ett ”godkännande” av de i registret ingående leverantörerna. M a o om det föreligger ett avtal med en leverantör så skall denna även uppfylla de ekonomiska krav SL kan tänkas ställa på en leverantör, bl a att inga obetalda skatter och arbetsgivaravgifter får förekomma.

SL har idag inga direkt uttalade krav som skall gälla för att vara godkänd leverantör. Praxis har däremot varit just att inga obetalda skatter eller avgifter får förekomma. Vid kontroll via KrediFakta tillämpas också principen att undvika att välja leverantörer som har lägre rating än 3 (på en femgradig skala).

Att t ex tillämpa principen att inga betalningsanmärkningar får förekomma kan få direkt

LS 0406-1308

LS 0503-0439

önskade effekter då det under vissa omständigheter kan innebära att man är oense om t.ex en p-bot och det då genererat en betalningsanmärkning för leverantören.

Avseende den löpande kontrollen av befintliga leverantörer svarar

Upphandlingsenheten att man sedan en tid tillbaka lagt upp automatisk bevakning av upphandlade entreprenörer inom de känsliga branscherna via KreditFakta. Om något negativt inträffar i företaget får man signal om detta. Upphandlingsenheten utreder om ytterligare branscher/företag skall läggas upp i denna automatiska bevakning.

Inför varje förlängning eller tillägg till avtal som tecknas gör **BKV** kreditkontroll. Sporadiskt görs kontroller även under löpande avtalsperiod, framförallt av företag där tveksamhet kan uppstå. Vissa brister upptäcks ibland och då ställs krav på att leverantören omgående ska rätta till dessa brister. Samtidigt görs löpande uppföljning av PRV:s rapporterade bokslut och revisionsberättelser.

Sedan **SL** gick över till KreditFakta utnyttjas deras bevakningstjänst, d.v.s. SL har angivit vilka företag som skall bevakas och vilka förändringar SL är intresserade av få en varningssignal om.

Denna tjänst innebär att man slipper att själv kontrollera alla företag utan kan koncentrera sitt arbete på att bevaka och analysera de varningslistor som erhålls.

*På frågan om vilka ytterligare kontroller som skulle vara möjligt att göra centralt/lokalt svarar **Upphandlingsenheten** att kontakter med Ekobrottsmyndigheten håller på att etableras.*

BKV har avtal med KreditFakta för kreditupplysning mm. Från och med september månad kommer bevakningslistor för samtliga företag som enheten har avtal eller affärer med att ingå i denna bevakning.

En särskild tjänst har avdelats för att analysera de händelserapporter som erhålls från KreditFakta avseende exempelvis:

- Rating
- Skatteregistrering
- Betalningsanmärkningar
- Förändring av styrelsesammansättning mm

Denna information kommer löpande och kommer i förekommande fall ge anledning till åtgärder.

LS 0406-1308

LS 0503-0439

SL påpekar att en översyn av leverantörspolicyn bör göras, dvs vilka krav kan vi ställa på våra leverantörer. Här bör man överväga nya såväl måste- som börkrav.

Beträffande hur kontakterna med PRV, Bolagsverket, Skatteverket fungerar vid kontrollen av leverantörer uppges dessa fungera väl.

De övriga kommentarer som lämnas avseende leverantörskontrollen är att trots kontroller kan komma att dyka upp företag som SLL har avtal med där det visar sig att man bedrivit ekonomisk brottslighet, men att vad som är rimligt för att minska risken görs.

BKV påpekar att det måste framgå i avtalen med leverantör att ingen olaglig verksamhet får förekomma. Om sådan uppstår skall avtalet kunna upphöra att gälla.

Privata vårdgivare på nationella taxan är svåra att ifrågasätta vid oegentligheter pga att SLL ej har direkta avtal med dem.

Ett mindre problem är att vårdgivare knutna till Praktikertjänst ej har egen separat balansräkning (endast en resultaträkning).

SL framför synpunkten att koncernen ytterligare bör penetrera igenom frågeställningen vilka ytterligare krav vi bör ställa på våra leverantörer samt analysera om det skulle vara effektivt att tillhandhålla ett leverantörsregister med godkända leverantörer?

Byggtreprenader

Beträffande byggtreprenader och liknande tjänster är kontroller och kravställning något annorlunda. **Locum** fastslår att målet med en upphandling är att hitta en leverantör som kan leverera den vara eller tjänst som specificerats, med erforderliga garantier och säkerheter, under och efter leveranstillfället, till lägsta eller ekonomiskt mest fördelaktiga pris.

De krav på finansiell och ekonomisk styrka enligt LOU som kan ställas, och som ställs på leverantörerna, anpassas till den aktuella upphandlingen. Generellt gäller att i samband med upphandling, innan kontrakt tecknas, anbudsgivaren kontrolleras att den uppfyller krav enligt LOU 1 kap 17 § och 6 kap 9 §.

I normalfallet sker detta genom minimikravet att anbudsgivaren i sitt anbud skall redovisa av Skatteverket ifylld blankett SKV-4820, även andra kompletterande bevis kan förekomma och uppgifterna prövas sedan mot ställda krav. Utöver de krav som ställs på anbudsgivaren och utvärderas vid

LS 0406-1308

LS 0503-0439

upphandlingen ställs ytterligare krav på säkerheter och försäkringar under genomförande och garantitid.

Projekten är oftast tidsbegränsade och av relativt kortvarig karaktär, utöver de särskilda ramavtal som tecknas och för vissa större projekt, varför en löpande uppföljning under avtalets giltighet sällan sker av att skatter och avgifter betalas. Dock förekommer ofta samma anbudsgivare i de olika upphandlingarna varför en återkommande kontroll ändå sker i praktiken.

En komplikation är att Locum/SLL inte anlitar företag som bedöms vara oseriösa utan att dessa företag oftast kan antas förekomma i andra, tredje och fjärde led och dessa har således inga avtal direkt med Locum/SLL. I detta fall är man som upphandlande enhet beroende av att de av oss anlidade entreprenörerna kontrollerar sina leverantörer, vilka i byggprojekt ofta tenderar till att bli uppemot 40-60 stycken och i vissa fall fler. Att som upphandlande enhet kontrollera samtliga i projektet förekommande leverantörer blir i praktiken omöjligt.

Via avtalen ställs krav på att entreprenören förbinder sig att inte anlita arbetskraft för vilka entreprenören inte innehåller och inbetalar källskatt och arbetsgivaravgifter enligt lag. Vidare ställs krav på att entreprenören och dennes underentreprenörers anställda skall vara försedda med namnbrickor och identitetshandlingar. Entreprenören skall omgående på beställarens begäran översända en lista med namn på såväl samtliga anställda verksamma enligt avtalet som namn på underentreprenörers anställda. I merparten av upphandlingarna anges ett ”vite vid underlåtenhet att gentemot anlita arbetskraft fullgöra lagenliga skyldigheter ifråga om skatter och avgifter” gentemot leverantören. I de flesta fall har de leverantörer som anlitas kollektivavtal med Byggnadsarbetareförbundet och via dessa kollektivavtal förbinder sig leverantören att kontrollera sina underleverantörer med den fackliga organisationen, vilket är ytterligare en kontroll.

I samband med s.k. ”direktupphandling”, varor och tjänster för maximalt sju prisbasbelopp, sker kontrollen av att leverantörerna betalar skatter och avgifter mer sporadiskt, dock anlitas i normalfallet företag vilka tidigare anlits och har bedömts vara seriösa. Denna kontroll kan troligtvis förbättras.

De standardavtal som nyttjas (ABK96, ABT94, AB92 m.fl.) medger inte att ingångna avtal hävs med enbart obetalda skatter och avgifter som grund. Locum:s bedömning är att det är en svår balansgång mellan vad man som beställare skall kontrollera innan ett avtal tecknas, vad man måste kontrollera under avtalets giltighet och vad som ter sig vara ren myndighetsutövning och som bör ske av myndighet.

LS 0406-1308

LS 0503-0439

Ett program för leverantörsuppföljningar i byggprojekt (bilaga 3) har under våren utarbetats och kommer under hösten att provas på ett antal valda leverantörer. Huvudfokus i programmet är frågor beträffande ekonomi och organisation, arbetsmiljöfrågor samt fortlöpande kvalitets- och miljöarbete. Efter detta kommer en utvärdering ske av programmet och av resultatet av de genomförda uppföljningarna/revisionerna. Kontakt sker primärt med Skatteverket och denna bedöms fungera bra. Målet är dock att det är anbudsgivaren som skall prestera bevis att man uppfyller ställda krav i samband med upphandlingen. En förbättringsmöjlighet skulle kunna vara att man utser särskilda kontaktpersoner hos respektive myndighet (Skatteverket, PRV etc.) för att underlätta vid behov av kontakt.

Locum har infört en löpande kreditbevakning av de leverantörer som är frekvent anlitade för att kontrollera att dessa fullgör sina skyldigheter beträffande skatter och avgifter. En månatlig uppföljning sker av samtliga leverantörer där man dels jämför aktuell inköpsvolym med föregående års totala inköpsvolym hos Locum/SLL och dels jämför leverantörens aktuella engagemang åt Locum/SLL med dennes årsomsättning från senast redovisade årsbokslut. I de fall omsättningen uppgår till mer än 35 % av årsomsättningen utreds detta separat.

Locum har infört en rutin som innebär att nya leverantörer inte läggs upp i ekonomisystemet Agresso innan dessa har kontrollerats genom att en kredit har tagits med godkänt resultat.

Sammanfattning

Landstinget har vidtagit en rad åtgärder för att minimera risken för att mindre seriösa företag bereds möjlighet att bedriva handel med varor och tjänster med landstingets verksamheter. Kontrollmiljön har klart förbättrats och kommer tillsammans med övriga internkontrollåtgärder som är på gång att genomföras, att ytterligare förbättra den interna kontrollen.

LS 0406-1308

LS 0503-0439

Nedan presenteras i korthet tillfrågade enheters vidtagna eller planerade åtgärder för att stärka leverantörskontrollen.

	Upphandlings- enheten	BKV	Locum	SL
Vilka kontroller utförs vid nyupplägg?	KreditFakta F-skattsedel mm	KreditFakta F-skattsedel mm Svensk Handel	I enlighet med LOU samt F-skattsedel	KreditFakta F-skattsedel mm
Vilka löpande kontroller utförs?	KreditFakta	Vid förlängning av avtal	Ingen när projekten är korta	KreditFakta
Vilka ytterligare åtgärder skulle vara möjliga?	Kontakter med Ekobrotts- myndigheten	Skärpning av våra avtal med leverantörerna	Svår gränsdragning till vad som är myndighetsutövning	Översyn av leverantörspolicyn med nya bör och skallkrav
Kontakterna med PRV, Bolagsverket, Skatteverket?	Fungerar väl Fördjupning på gång	Fungerar väl	Fungerar väl	Fungerar väl

Landstingsstyrelsens förvaltning gör med beaktande av de åtgärder som vidtagits, den bedömningen att landstinget tillämpar tillräcklig leverantörskontroll samt har beaktat erfarenheterna av de upphandlingsavtal som tillämpats i Stockholms stad.

Bilaga 1:1

A v s i k t s f ö r k l a r i n g

om samarbete mellan Stockholms läns landsting (nedan landstinget) och Skattemyndigheten i Stockholm (nedan skattemyndigheten) avseende fördjupad leverantörskontroll vid offentlig upphandling m.m.

Överenskommelsen utgör inte ett civilrättsligt bindande avtal utan är en avsiktsförklaring där parternas gemensamma strävan att utveckla samarbetet dem emellan regleras.

§ 1. Samarbetets syfte

Överenskommelsen är ett led i ett länsövergripande samarbete där den gemensamma målsättningen är att utveckla möjligheterna för deltagande kommuner och landsting i Stockholms län att endast teckna avtal med företag/organisationer som fullgör lagstadgade skyldigheter avseende redovisning och inbetalning av skatt och avgifter.

Samarbetet medför att informationsöverföringen parterna emellan utvecklas och att kontrollerna i samband med upphandling och under avtalstiden kan fördjupas. Genom att landstinget har en fördjupad kontroll i samband med offentlig upphandling och löpande följer upp och kontrollerar avtalsparter och deras underentreprenörer kommer förekomsten av s.k. svart arbetskraft att minska samtidigt som fullgörandet av föreskriven skattskyldighet ökar.

§ 2. Samarbetets omfattning

Samarbetet avser kontroller av anbudsgivare/anbudssökande vid offentlig upphandling och av avtalsparter under löpande avtalstid. Samarbetet avser främst tjänstesektorn.

Parterna är överens om att landstinget inledningsvis endast genomför kontroller m.m. inom de kategorier av tjänster/entreprenader där det enligt landstingets bedömning är störst sannolikhet att underlåtenhet att fullgöra skattskyldighet föreligger. Parterna är överens om att samarbetet därefter successivt kan utökas till att även omfatta andra områden.

§ 3. Skattemyndighetens åtagande

Skattemyndigheten lämnar på landstingets begäran skyndsamt ut upplysningar om entreprenörer/leverantörer samt, om så särskilt begärs, om delägare ur skattemyndighetens offentliga register. Skattemyndigheten

LS 0406-1308

LS 0503-0439

kommer även att medverka vid kontakter med kronofogdemyndigheten om det där bedöms finnas offentliga uppgifter som är av intresse för landstinget.

Skattemyndigheten kan inom ramen för nu gällande lagstiftning bistå med följande uppgifter:

- Om begärd fysisk/juridisk person är registrerad för mervärdesskatt och som arbetsgivare.
- Om begärd fysisk/juridisk person har F-skatt, FA-skatt eller A-skatt.
- Om begärd fysisk/juridisk person har skulder för svenska skatter och avgifter hos skattemyndigheten eller kronofogdemyndigheten, samt i förekommande fall skuldbelopp och uppgift om betalningsuppgörelse.
- Erlagd skatt/avgift de senaste tre uppbördsperioderna.
- Uppgifter om delägare.
- Om anståndsbeslut föreligger.

Skattemyndigheten lämnar dessa upplysningar även beträffande sådana entreprenörer och leverantörer som har sitt säte utanför Stockholms län.

Då det är av väsentlig betydelse för samarbetet att svarstiden vid en förfrågan är kort, förbinder sig Skattemyndigheten att avsätta särskilda resurser för den utvecklade servicen gentemot landstinget.

Arbetet inom ramen för denna överenskommelse kommer inom skattemyndigheten att ske i samarbete mellan skattekontor Riks, företagsskattekontor 2 och dokumentsektionen.

§ 3.1. *Informationsutbyte i specifika skatterätsfrågor m.m.*

Genom utsedd kontaktperson på skattemyndighetens rättsenhet kan landstinget få skattemyndighetens tolkning av specifika skatterätsfrågor.

För att undvika att entreprenörer och leverantörer gör onödiga eller oavsiktliga fel avseende skatter och avgifter erbjuder skattemyndigheten även skatteinformation vad avser branschspecifika frågor eller nyheter i skattelagstiftningen till berörda intressenter.

§ 4. **Landstingets åtagande**

§ 4.1 *Kontroller vid upphandling*

Vid sådana tjänsteupphandlingar, entreprenadupphandlingar samt upphandlingar avseende bygg- och anläggningsentreprenader kommer landstinget vid upphandlingens kvalificeringsfas att tillämpa den i bilaga 1 angivna

LS 0406-1308

LS 0503-0439

blanketten. Kontroll sker emellertid inte om det i det enskilda fallet bedöms som uppenbart onödigt.

Vid ifrågavarande upphandlingar ställs i förfrågningsunderlag och avtal krav på att:

- Att entreprenören ansvarar för att eventuella underentreprenörer innehar F-skatt och fullgör sina skyldigheter beträffande skatter och avgifter. Vid driftentreprenader ställs även kravet att underentreprenörer skall godkännas av landstinget.
- Att landstinget äger rätt att häva avtalet om entreprenören eller någon av denne anlita underentreprenör inte fullgör eller på annat sätt missköter redovisning och betalning av skatter och avgifter.

Vid sådana upphandlingar som omfattas av första stycket informerar landstinget i förfrågningsunderlaget om att samarbete med skattemyndigheten pågår.

§ 4.2 *Kontroller under löpande avtalstid*

Landstinget genomför, i den omfattning det bedöms erforderligt, även kontroller av leverantörer/entreprenörer under löpande avtalstid. Kontrollerna avser fullgörande av skyldigheter avseende redovisning och betalning av skatt/avgifter samt kontroller av att erlagda skatter/avgifter korresponderar mot de inom ramen för avtalet av entreprenören/leverantören avdelade bemanningen.

I landstingets avtal skall det, om inte klausul med förbehåll om godkännande av underentreprenörer avtalats, föreskrivas en skyldighet för entreprenörer att till landstinget löpande lämna uppgifter om de underentreprenörer som anlitas i utförandet av det uppdrag som avtalet omfattar. Uppgifterna skall lämnas med namn/firma, organisations- nummer/personnummer.

§ 5 **Processbeskrivning**

Nedanstående beskrivet system utgör en utveckling av de kontroller som hitintills skett vid offentlig upphandling.

Vid offentlig upphandling av tjänster används bilagd blankett istället för sedvanlig blankett RSV 4820. De administrativa rutinerna kring hanteringen av blanketten kvarstår dock oförändrade. Blankettens utformning och innehåll får inte ändras utan att särskild överenskommelse träffas parterna emellan.

Vid löpande kontroll skickas bilagd blankett in till skattemyndigheten av landstinget, eller om denne så vill, av huvudentreprenören. Översändandet

LS 0406-1308

LS 0503-0439

sker via fax eller brev. Av blanketten framgår, förutom de rena skattefrågorna, även var det tilltänkta arbetet skall utföras, hur många anställda utföraren har i sitt företag samt hur många anställda som planeras arbeta vid den ifrågavarande entreprenaden/uppdraget.

Skattemyndigheten ombesörjer kontakter med Kronofogdemyndigheten (KFM).

Skattemyndigheten lämnar snarast möjligt svar via post eller fax till den adress/organisation som angivits på blanketten (till landstinget själv eller till huvudentreprenör). Av svaret framgår den aktuella skattestatusen på det företag som kontrollen avser samt löpande betalningar av mervärdesskatt, arbetsgivaravgifter och avdragen skatt för de tre senaste betalningsperioderna.

Skattemyndigheten behåller inkomna uppgifter som lagras och sedan kan komma att användas i den egna skattekontrollen av företag.

Dessa rutiner kan även användas av landstinget/huvudentreprenörerna som en löpande avstämning beträffande hur en viss underentreprenör fullgör sina skyldigheter.

Landstinget kan även bestämma att rutinerna skall tillämpas i entreprenaden när anlitad underentreprenör, i sin tur, anlitar en underentreprenör.

Om behov uppstår tillhandahåller skattemyndigheten olika former av information om gällande regler. Detta kan ske löpande och genom informationsträffar till berörda organisationer.

§ 6. Kontaktpersoner

Landstinget och Skattemyndigheten utser de kontaktpersoner som har ett övergripande ansvar för denna överenskommelse. Namn, telefonnummer, e-postadress och faxnummer på dessa anges i bilaga 2.

Respektive part informerar internt om vilka kontaktpersoner som utsetts med anledning av detta samarbete.

§ 7. Tidsperiod

Överenskommelsen gäller i tre år från och med datumet för undertecknandet, med möjlighet till förlängning i ytterligare två år. Om part inte vill att överenskommelsen skall förlängas måste denne säga upp överenskommelsen senast en månad före det att förlängningen träder ikraft.

LS 0406-1308
LS 0503-0439

Överenskommelsen skall utvärderas årligen i december månad för beslut om förändring, inskränkning eller utvidgning av samarbetet inför kommande år.

Stockholm 2003-01-29

För Stockholms län landsting

För skattemyndigheten i Stockholm

Upphandlingsdirektör

Regionskattechef

LS 0406-1308

LS 0503-0439

Bilaga 1:2

Upplägg av ny leverantör

Ansvar för kontrollen av en ny leverantör fördelas enligt följande:

Punkt 1-3: Fakturahandläggare Punkt 4-8: Leverantörsregistrerare

Följande ska göras innan en ny leverantör registreras:

1. Dubbelkolla i leverantörsregistret att leverantören inte är upplagd. Pröva olika sökvägar.
2. Har fakturaavsändaren F-skatt eller A-skatt? Om F-skatt ska fakturan hanteras i Raindance. Om A-skatt ska utbetalning ske via löner eftersom vi då betraktas som arbetsgivare och ansvaret för skatter och sociala avgifter åvilar oss. Innan en faktura skickas till lönekontoret ska den vara konterad med ansvar samt attesterad. Adress till lönekontoret: Intern personal, Elsie Persson, Landstingskontoret, Garvarg. 9. Telefon 737 5139.
3. Lämna fakturakopia och formuläret till den som registrerar leverantörer i Raindance.
4. Kontrollera företagets organisationsnummer och innehav av F-skatt i SPAR (en särskild söktjänst på Internet, lösenord krävs). Det går också att ringa till Skattemyndigheten, telefon 0771-567 567.
5. Kontrollera att kontonumret som är angivet innehas av fakturaavsändaren. Detta kan göras via Internet. <http://www.bgc.se> rubriken sök bankgironummer eller <http://www.postgirot.se> rubriken sök postgironummer. (Går inte att göra om organisationsnumret är ett personnummer, pga. PUL)
6. Det finns företag som försöker lura till sig pengar genom falska fakturor, kontrollera på <http://www.svenskhandel.se/varningslistan/> att företaget inte finns med där.
7. Fyll i formuläret
8. Efter upplägg: Lämna formuläret till fakturahandläggaren. Formuläret ska sedan sparas i pärmen "Nya leverantörer".

Förklaringar av begrepp:

Sökbegr: Här kan man tex. ange en kategori som fotvård då får man upp alla fotvårdare eller en förkortning ex SPO för Stockholms ProduktionsOmråde.

Namn: Namn på leverantören. Vi registrerar enligt följande: Firma Holm & Holm registreras Holm & Holm; Firma AB Eva Lund registreras Lund; AB Eva

LS 0406-1308
LS 0503-0439

Svenska Psykologförbundet registreras Psykologförbundet;
Svenska
Stockholms Produktionsområde (Sökbegrepp: SPO)
Bo Larsson registreras Larsson, Bo

De ord som i exemplen är understrukna är de ord som ska
vara sökbara.

Ord efter semikolon (;) flyttar sig framför orden före
tecknet vid utskrift.

Ord efter komma (,) ligger fast vid utskrift

Momsreg: Här fyller vi i organisationsnummer

LS 0406-1308

LS 0503-0439

Formulär för nyuppläggning av leverantör

Företag: _____

Engångsleverantör? JA NEJ

1. Sökbegr: _____
2. Namn: _____
3. Besöksadr: _____
4. Postadr: _____
5. Ort: _____
6. Land: _____
7. Tel.: _____
8. Momsreg: _____
9. Bankgiro: _____
10. Postgiro: _____

Rad 1 måste fyllas i om du vill ha ett sökbegrepp (gäller fakturahandläggaren) Rad 2-10 kan lämnas tomma om dessa uppgifter framgår på fakturakopian (gäller registratören)

- F-skatt OK
- Kontonummer OK
- Företaget är ej med på ”varningslistan”

Datum_____
Namnteckning

Bifoga kopia på fakturan

VÄRDEN FÖR VÅRDEN

Program för Leverantörsuppföljning i byggprojekt

2004-06-03

Program för leverantörsuppföljning i byggprojekt

Inledning

Som Byggherre har Locum ett stort ansvar, dels för den färdiga produkten och dels för själva genomförandet – från projektering till förvaltning.

Gällande lagstiftning fokuserar mycket på byggherrarna. De frågor som skall hanteras i ett projekt är många, från arbetsmiljön för de som skall bygga och nyttja lokalerna till att förhindra att svart arbetskraft förekommer samt att följa upp att kvalitets- och miljöfrågor hanteras enligt lagar och enligt avtal.

I avtalen med leverantörerna överläts ofta ansvaret för arbetsmiljöfrågor i genomförandet och kvaliteten i projekten kontrolleras oftast i slutskedet genom ett traditionellt besiktningsförfarande.

Locum bör som aktiv byggherre arbeta mer med uppföljningen av dessa områden - kontinuerligt under projektens livscykel. Syftet är dels att följa upp att leverantörerna arbetar aktivt med frågorna – enligt avtal, och dels för att se om Locums eller leverantörernas rutiner behöver förbättras. Syftet är inte att utse syndabockar utan ett led i arbetet med att förbättra det fortlöpande arbetet. Det föreslagna arbetssättet innebär att leverantörerna följs upp med jämna mellanrum.

Uppföljningen utförs med huvudfokus på ovan nämnda områden:

- Ekonomi och organisation
- Arbetsmiljöfrågor
- Fortlöpande kvalitets- och miljöarbete.

Inom dessa områden har checklistor tagits fram, dessa anpassas efter det specifika projektet och den aktuella leverantören.

Programmet har utarbetats av Magnus Nordberg, Saija Thacker och Malin Burstedt. Referensgrupp har varit teknisk direktör, avdelningschef för projektledningsavdelningen, chef för teknikspecialister, projektchefer och stf projektchefer.

Detta program har fastställts av Styrelsen för Locum AB den 3 juni 2004

2004-06-03

LOC 0405-0628

Innehåll

Program för leverantörsuppföljning i byggprojekt	2
Inledning	2
Innehåll	3
Arbetsgång	4
Ekonomi och organisation	4
Arbetsmiljö	4
Kvalitet	5
Miljö	5
Utveckling av programmet för leverantörskontroll	5
Checklistor Uppföljning av leverantör - Locums projektinformation	7
Leverantörsinformation	7
Checklista "Ekonomi och organisation"	7
Checklista "Arbetsmiljö"	7
Arbetsmiljö i projekteringsskedet	7
Arbetsmiljö i Produktionsskedet	7
Samordningsansvar i produktionsskedet	7
Kontroll på arbetsplats	7
Checklista "Kvalitetsplanering och kontroll"	7
Konsulter	7
Entreprenörer	7
Checklista "Miljöplanering och kontroll"	7
Konsult	7
Entreprenör	7

2004-06-03

LOC 0405-0628

Arbetsgång

Arbetsgång vid uppföljning:

- Allmän projektgenomgång med Projektledare (identifiera leverantörer och ansvar beträffande arbetsmiljö).
- Insamling av dokumentation (AF, organisationsplaner, kvalitets- och miljöplaner etc.).
- Genomgång av administrativa dokument, arbetsmiljöplaner etc. med leverantören. Insamling av dokumentation (redovisande dokument).
- Projektanpassning av checklisten för leverantörskontrollen.
- Kontroll på byggarbetsplatsen eller hos konsulten (kontroll av tillämpning av rutiner samt allmän kontroll).
- Genomgång av resultatet med projektledare.
- Genomgång med leverantör om resultat från leverantörskontrollen och behov av korrigerande åtgärder.

Deltagare vid uppföljningen:

- Projektledare (Locum intern)
- Leverantören (platschef, samordningsansvarig, ev skyddsombud)
- Revisionsgruppen (Locums)
- Eventuella myndighetsföreträdare (Arbetsmiljöinspektionen mfl)

Arbetsgruppen som genomför uppföljningarna bemyndigas via ställningsfullmakt att träda i ombudets ställe vid uppföljningen.

Ekonomi och organisation

Krav på att skatter och avgifter betalas ställs och kontrolleras vid det enskilda upphandlingstillfället. Därefter påbörjar leverantören sitt uppdrag och handlar i sin tur upp olika leverantörer, för delar eller hela uppdragets genomförande.

Syftet med att under pågående uppdrag följa upp dessa frågor, följa upp att leverantören betalar sina skatter och avgifter, inte anlitar leverantörer som inte uppfyller detta, kontrollera att försäkringar är giltiga samt att inga obehöriga vistas på arbetsplatsen.

Arbetsmiljö

Som byggherre har Locum ett stort ansvar för att hantera arbetsmiljöfrågor i projekt. I våra avtal överläts ofta ansvaret för arbetsmiljöfrågorna. Syftet med uppföljningen är dels att följa upp arbetsmiljöarbetet i projektet som helhet och dels att följa upp de leverantörer som anlitas.

Övergripande styrande dokument:

- Arbetsmiljölagen
- Systematiskt arbetsmiljöarbete, AFS 2001:1

2004-06-03

LOC 0405-0628

- Arbetarskyddsstyrelsens föreskrifter om Byggnads och anläggningsarbete, AFS 1999:3
- Riktlinjer Arbetsmiljö i byggprojekt, R16 (Locum AB)

Kompletterande styrande underliggande dokument:

- Avtal med leverantörer

Ansvariga:

- Byggherre ("den som låter utföra byggnads- och anläggningsarbete")
- Samordningsansvarig vid projektering
- Projektörer
- Samordningsansvarig vid produktion
- Entreprenörer
- Hyresgäster och sidoentreprenörer

Kritiska moment:

- Arbetsmiljöplan i projektering
- Riskanalys avseende arbetsmiljö i projekteringsfasen
- Arbetsmiljöplan i produktion
- Riskanalys avseende arbetsmiljö i produktionsfasen
- Förhandsanmälan arbetsmiljöinspektionen
- Uppföljning av arbetsmiljöplanerna

Kvalitet

Locum ställer ett flertal kvalitetskrav på leverantörer i samband med upphandlingarna. Leverantörerna ska i sin tur säkerställa att kraven uppfylls även av underleverantörer anlitade av dem.

Syftet med uppföljningen är att följa upp hur kvalitetskraven efterlevs samt få en erfarenhetsåterföring över om kraven är bra och tydliga.

Miljö

De miljökrav som Locum ställer på sina leverantörer följs systematiskt upp av Locums miljöuppföljare.

Syftet med att även i denna uppföljning ta med denna del är att se miljökraven i ett större sammanhang samt se om kravställandet och resultatet av uppföljningen skiljer sig jämfört med kvalitet, arbetsmiljö och ekonomi/organisation.

Utveckling av programmet för leverantörskontroll

Etiska och sociala frågor finns ännu inte med i detta program. Frågan har diskuterats, men i dagsläget finns inte tillräckligt konkreta kravställningar

2004-06-03

LOC 0405-0628

att göra en bra uppföljning mot. Detta program bör dock i framtiden kompletteras med dessa frågor.

Vidare är detta program framtaget för att följa upp byggprojekt. Upplägget och vissa delar av checklistorna bör dock kunna användas för uppföljning av andra konsulttjänster och driftentreprenader.

Nedan föreslås hur materialet bör utvecklas:

- Framtagande av kontrollpunkter avseende etiska frågor.
- Framtagande av checklistor för tekniska förvaltningsentreprenader.
- Framtagande av checklistor för övrigt konsulttjänster som handlas upp inom företaget.

2004-06-03

LOC 0405-0628

Checklistor

Uppföljning av leverantör - Locums projektinformation

Projektnamn:	
Projektledare:	
Ombud:	
Projektnummer:	
Diarienummer:	
Avtalsform:	☐ Generalentreprenad (AB92) ☐ Samordnad generalentreprenad (AB92) ☐ Delad entreprenad (AB92) ☐ Totalentreprenad (ABT94) ☐ Delad entreprenad (ABT94) ☐ Driftentreprenad (ABFF) (<i>checklistor under framtagande</i>) ☐ Konsult (ABK96)
Avtal/upphandling:	
Kontrakt/beställning (datum och beställningsnummer)	

Leverantörsinformation

Leverantör (namn):	
Organisationsnummer:	
Ombud:	
Platschef (eller likvärdigt):	
Kvalitetsansvarig:	
Miljöansvarig:	
Arbetsmiljöansvarig:	
Samordningsansvarig enligt Aml:	

2004-06-03

LOC 0405-0628

Checklista "Ekonomi och organisation"

Delkrav	Fråga	Svar	Bevis
LOU / SKV	<p>Entreprenören innehåller och inbetalar källskatt och arbetsgivaravgifter enligt lag</p> <p>- <i>Kontrollera med SKV/UC/Etc...</i></p>	☐ Ja ☐ Nej	
AF(C).333 Anställda	<p>Entreprenören förbinder sig att inte anlita arbetskraft för vilka entreprenören inte innehåller och inbetalar källskatt och arbetsgivaravgifter enligt lag.</p> <p><i>Hur kontrollerar entreprenören detta:</i></p> <p>- <i>Rsv 4820?</i></p> <p>- <i>UC?</i></p> <p>- <i>Annat?</i></p> <p>- <i>Ställer entreprenören dessa krav på sina underentreprenörer?</i></p> <p>- <i>Är BM97 åberopat i avtalet med lev?</i></p>	☐ Ja ☐ Nej ☐ Ja ☐ Nej ☐ Ja ☐ Nej ☐ Ja ☐ Nej ☐ Ja ☐ Nej	
AF(C).333 Anställda	<p>För kontroll av entreprenörens arbetskraft skall entreprenören och dennes underentreprenörers anställda vara försedda med namnbrickor och identitetshandlingar.</p> <p>- <i>Uppfylls detta?</i></p> <p>Om det vid kontroll påträffas person sysselsatt i arbete, utan namnbricka och identitetshandlingar, skall entreprenören omgående bevisa personens identitet samt att entreprenören i övrigt uppfyllt sina åtagande vad gäller anställda.</p> <p>- <i>Erfordras detta?</i></p> <p>- <i>Uppfylls detta?</i></p>	☐ Ja ☐ Nej ☐ Ja ☐ Nej ☐ Ja ☐ Nej	
AF(C).333 Anställda	<p>Entreprenören skall omgående på beställarens begäran översända en lista med namn på såväl samtliga anställda verksamma enligt avtalet som namn på underentreprenörers anställda.</p> <p>- <i>Finns en aktuell (och komplett) förteckning på plats?</i></p>	☐ Ja ☐ Nej	

2004-06-03

LOC 0405-0628

Checklista ”Arbetsmiljö”**Arbetsmiljö i projekteringsskedet**

Delkrav	Fråga	Svar	Bevis
AFS 1999:3	En samordningsansvarig skall finnas för projekteringen, denne skall vara namngiven. - <i>Överlåtet på en projekterande konsult?</i> - <i>Åligger entreprenören (TE)?</i> - <i>Finns en namngiven person?</i>	 ☐ Ja ☐ Nej ☐ Ja ☐ Nej ☐ Ja ☐ Nej	
Riktlinje Arbetsmiljö	Är en arbetsmiljöplan upprättad i projekteringsskedet? - <i>Relevanta kontrollpunkter finns med hänvisning till t.ex. brukar-, drift- och byggskede.</i> - <i>Är en riskanalys upprättad för förvaltningsskedet/bruksskedet?</i> - <i>Är underlag för arbetsmiljöplan för produktionsskedet framtaget i projekteringen?</i> - <i>Är en riskanalys upprättad för produktionsskedet?</i>	 ☐ Ja ☐ Nej ☐ Ja ☐ Nej ☐ Ja ☐ Nej ☐ Ja ☐ Nej	

2004-06-03

LOC 0405-0628

Arbetsmiljö i Produktionsskedet

Delkrav	Fråga	Svar	Bevis
AFS 1999:3 / AF(C).171	<p>En förhandsanmälan till Arbetsmiljöinspektionen krävs om:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Arbetet bedöms pågå mer än 30 dagar och där mer än 20 personer vid något tillfälle vistas</i> - <i>Det totala antalet persondagar beräknas överstiga 500.</i> - <i>Krävs en förhandsanmälan?</i> - <i>Är kravet på att utföra anmälan överfört på entreprenören?</i> - <i>Har man gjort en förhandsanmälan?</i> - <i>Är förhandsanmälan anslaget på arbetsplatsen (åligger samordningsansvarig enl AmL)</i> 	<p>☐ Ja ☐ Nej</p> <p>☐ Ja ☐ Nej</p> <p>☐ Ja ☐ Nej</p> <p>☐ Ja ☐ Nej</p> <p>☐ Ja ☐ Nej</p> <p>☐ Ja ☐ Nej</p>	
AFS 1999:3 / AF(C).25	<p>En arbetsmiljöplan måste finnas innan etablering sker om:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Förhandsanmälan krävs.</i> - <i>Det finns arbeten med "särskild risk". (enligt nedan)</i> <p><i>Arbete med "särskild risk" kan antas förekomma enligt nedan:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Arbete med risk för fall till lägre nivå där nivåskillnaden är två meter eller mer.</i> - <i>Arbete som innebär risk att begravas under jordmassor eller sjunka ned i lös mark.</i> - <i>Arbete med sådana kemiska eller biologiska ämnen som medför särskild fara för hälsa och säkerhet eller som enligt Arbetarskyddsstyrelsens eller Arbetsmiljöverkets föreskrifter omfattas av krav på medicinsk kontroll.</i> - <i>Arbete där de som arbetar exponeras för joniserande strålning och för vilket kontrollerat område eller skyddat område skall inrättas enligt Statens strålskyddsinstitutets föreskrifter (SSI FS 1998:3) om kategoriindelning av arbetstagare och arbetsställen vid verksamhet med joniserande strålning.</i> - <i>Arbete i närheten av högspänningsledning.</i> 	<p>☐ Ja ☐ Nej</p> <p>☐ Ja ☐ Nej</p> <p>☐ Ja ☐ Nej</p> <p>☐ Ja ☐ Nej</p> <p>☐ Ja ☐ Nej</p> <p>☐ Ja ☐ Nej</p> <p>☐ Ja ☐ Nej</p>	

2004-06-03

LOC 0405-0628

	<ul style="list-style-type: none"> - Arbete som medför drunkningsrisk. - Arbete i brunnar och tunnlar samt anläggningsarbete under jord. - Arbete som utförs under vatten med dykarutrustning. - Arbete som utförs i kassun under förhöjt lufttryck. - Arbete vid vilket sprängämnen används. - Arbete vid vilket lansering, montering och nedmontering av tunga byggelement eller tunga formbyggnadselement ingår. - Arbete på plats eller område med passerande fordonstrafik. - Rivning av bärande konstruktioner eller hälsofarliga material eller ämnen. (AFS2000:24) 	☐ Ja ☐ Nej ☐ Ja ☐ Nej ☐ Ja ☐ Nej ☐ Ja ☐ Nej ☐ Ja ☐ Nej ☐ Ja ☐ Nej ☐ Ja ☐ Nej ☐ Ja ☐ Nej	
AFS 1999:3 / AF(C).25	<p>Krav på arbetsmiljöplanen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Krävs en arbetsmiljöplan? - Är ansvaret på upprättandet överlåtet på leverantören? - Är en arbetsmiljöplan upprättad? - Är arbetsmiljöplanen projektspecifik? - Är arbetsmiljöplanen uppdaterad / aktuell? - Finns en riskinventering / värdering? - Innehåller arbetsmiljöplanen de regler som skall tillämpas på arbetsplatsen? - Finns en beskrivning av de särskilda åtgärder som skall vidtas under byggskedet med arbeten med särskild risk hanterad (inventering och åtgärder)? - Finns ansvar tydligt angivet i planen? - Följs den upp? - Är arbetsmiljöplanen anslagen på arbetsplatsen? 	☐ Ja ☐ Nej ☐ Ja ☐ Nej ☐ Ja ☐ Nej ☐ Ja ☐ Nej ☐ Ja ☐ Nej ☐ Ja ☐ Nej ☐ Ja ☐ Nej ☐ Ja ☐ Nej ☐ Ja ☐ Nej ☐ Ja ☐ Nej ☐ Ja ☐ Nej	

2004-06-03

LOC 0405-0628

Samordningsansvar i produktionsskedet

Delkrav	Fråga	Svar	Bevis
AFS 1999:3 / AmL 3kap7§ / AF(C).364	Är samordningsansvaret enligt AmL delegerat till leverantören (skriftligt)?	☐ Ja ☐ Nej	
	- Är denne namngiven (fysisk person)?	☐ Ja ☐ Nej	
	Kontrollera övergripande att samordningsansvarige har sett till att (krav enligt AFS1999:3):		
	- arbetsmiljöplanen enligt 10 och 11 §§ finns tillgänglig på det gemensamma arbetsstället så snart som byggarbetsplatsen etablerats,	☐ Ja ☐ Nej	
	- genomfört eller låta genomföra alla anpassningar i arbetsmiljöplanen som kan komma att behövas med hänsyn till hur arbetet fortskrider och till de eventuella förändringar som ägt rum på det gemensamma arbetsstället,	☐ Ja ☐ Nej	
	- kopia av förhandsanmälan enligt 12 § finns tydligt anslagen på byggarbetsplatsen och att den, om det behövs, uppdateras regelbundet.	☐ Ja ☐ Nej	
	- organisera en gemensam skyddsverksamhet tillsammans med dem som driver verksamhet på det gemensamma arbetsstället.	☐ Ja ☐ Nej	
	- att skyddsronder genomförs om så erfordras	☐ Ja ☐ Nej	
	- allmänna skyddsregler utfärdas.	☐ Ja ☐ Nej	
	- ansvar för speciella skyddsanordningar klagörs.	☐ Ja ☐ Nej	
	- vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att endast behöriga personer ges tillträde till byggarbetsplatsen	☐ Ja ☐ Nej	
	- området där byggnads- eller anläggningsarbete utförs är avgränsat på väl synligt och lätt identifierbart sätt. Runt en byggarbetsplats och i dess omedelbara närhet skall det finnas skyltar på lämpliga platser.	☐ Ja ☐ Nej	
	- ha överinseende över kontrollen dels av att tekniska anordningar är behörigen besiktigade och provade	☐ Ja ☐ Nej	
- att förare av sådana anordningar har tillräcklig kompetens.	☐ Ja ☐ Nej		
- arbetsmiljöbibliotek (AML, AMF och AFS)	☐ Ja ☐ Nej		

2004-06-03

LOC 0405-0628

	<i>skall finnas hos respektive entreprenör.</i>		
--	---	--	--

Kontroll på arbetsplats

Delkrav	Fråga	Svar	Bevis
AFS 1999:3	<p>Utrymning</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Finns det två av varandra oberoende utrymningsvägar?</i> - <i>Är dessa skyltade och syns de om det är mörkt i lokalen?</i> - <i>Finns det återsamlingsplatser?</i> - <i>Är dessa markerade?</i> - <i>Är branddörrar stängda och ev genomföringar genom brandväggar täta?</i> - <i>Öppnas dörrar i utrymningsriktningen?</i> - <i>Är de öppningsbara vid en nödsituation?</i> - <i>Är dörrarna markerade/skyltade?</i> - <i>Finns och övas åtgärdsplaner för nödsituationer, t ex utrymning vid brand, gasläcka, tankhaveri?</i> 	<p>☐ Ja ☐ Nej</p> <p>☐ Ja ☐ Nej</p> <p>☐ Ja ☐ Nej</p> <p>☐ Ja ☐ Nej</p> <p>☐ Ja ☐ Nej</p> <p>☐ Ja ☐ Nej</p> <p>☐ Ja ☐ Nej</p> <p>☐ Ja ☐ Nej</p> <p>☐ Ja ☐ Nej</p>	
AFS 1999:3	<p>Första hjälpen</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Finns utrymmen för första hjälpen?</i> - <i>Är utrustning och utrymmen märkta?</i> - <i>Finns anslag med adress och telefonnummer till ambulans och räddningstjänst väl synligt?</i> - <i>Är utrustningen kontrollerad</i> 	<p>☐ Ja ☐ Nej</p> <p>☐ Ja ☐ Nej</p> <p>☐ Ja ☐ Nej</p> <p>☐ Ja ☐ Nej</p>	
AFS 1999:3	<p>Brandskydd</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Brandredskap och vid behov branddetektorer och alarmsystem skall finnas.</i> - <i>Lämpliga provningar och övningar skall genomföras regelbundet.</i> - <i>Brandredskap skall vara lätt hanterbara och placeras så att de är lätt åtkomliga.</i> - <i>Plats för brandredskap skall utmärkas med skyltar.</i> 	<p>☐ Ja ☐ Nej</p> <p>☐ Ja ☐ Nej</p> <p>☐ Ja ☐ Nej</p> <p>☐ Ja ☐ Nej</p>	
AFS 1999:3	<p>Belysning</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Finns dagsljus på arbetsplatsen?</i> - <i>Finns tillräcklig artificiell belysning?</i> - <i>Finns reservbelysning?</i> 	<p>☐ Ja ☐ Nej</p> <p>☐ Ja ☐ Nej</p> <p>☐ Ja ☐ Nej</p>	

2004-06-03

LOC 0405-0628

Delkrav	Fråga	Svar	Bevis
	- <i>Finns nödbelysning (särskilda risker)?</i>	☐ Ja ☐ Nej	
AFS 1999:3	<p>Fall & snubbelrisk</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Är ordningen på arbetsplatsen tillfredsställande (spill, skräp, lagrat material o dyl)?</i> - <i>Är ordningen på arbetsplatsen så god att olyckor undviks, att utrymningsvägar är fria, att lagrat gods inte rasar, etc?</i> - <i>Är transportvägarna lättframkomliga, utan trösklar, trappsteg eller lutande plan och med uppställbara dörrar?</i> - <i>Finns skyddsräcken, arbetsplattformar, arbetskorgar eller ställningar?</i> - <i>Är skyddsräcken hållfasta och tillräckligt höga samt har åtminstone fotlist, överledare och en mellanledare eller ger motsvarande skydd?</i> - <i>Är skyddsräcken helt inklädda om det förekommer lösa föremål som kan vålla skada om de faller genom skyddsräckena?</i> - <i>I de förekommande fall där obehöriga kan beträda riskområdet skall det utmärkas och avspärras. Är området väl avspärrat?</i> - <i>Är öppningar och hål i bjälklag, tak eller liknande, där risk för nedstörtning eller nedtrampning kan uppstå försedda med skyddsräcke eller skyddstäckning som inte oavsiktligt kan rubbas?</i> 	☐ Ja ☐ Nej ☐ Ja ☐ Nej ☐ Ja ☐ Nej ☐ Ja ☐ Nej ☐ Ja ☐ Nej ☐ Ja ☐ Nej ☐ Ja ☐ Nej	
AFS 1999:3	<p>Restprodukter</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Finns möjlighet att sortera, lagra och bortforsla bygg- och rivningsavfall i tillräcklig omfattning?</i> - <i>Förvaring och omhändertagande eller bortförande av bygg- och rivningsavfall skall ske under betryggande former.</i> - <i>Särskild uppmärksamhet skall ägnas förhållandena då använt farligt material och använda farliga ämnen eller emballage som innehållit farliga ämnen förs bort från platsen eller området.</i> 	☐ Ja ☐ Nej ☐ Ja ☐ Nej ☐ Ja ☐ Nej	
AFS 1999:3	Personlig skyddsutrustning skall användas om det inte är uppenbart obehövt.		

2004-06-03

LOC 0405-0628

Delkrav	Fråga	Svar	Bevis
	- <i>Används skyddshjälm med hakrem?</i>	☐ Ja ☐ Nej	
AFS 1999:3	<p>Rivning</p> <p>Byggnadsdelar som utgör stöd för andra delar får inte rivas förrän tillräcklig förankring eller avsträvning skett.</p> <p>- <i>Förekommer rivning enligt ovan?</i></p> <p>- <i>Finns en rivningsplan upprättad?</i></p> <p>- <i>Finns separata rivningsritningar och beskrivningar framtagna?</i></p> <p>- <i>Är dessa hanterade i arbetsmiljöplanen?</i></p> <p>Om risk för ras uppstår under arbetet skall riskområdet omedelbart utrymmas och spärras av.</p> <p>- <i>Finns risk för ras?</i></p> <p>- <i>Är dessa utrymmen avspärrade?</i></p>	<p>☐ Ja ☐ Nej</p> <p>☐ Ja ☐ Nej</p> <p>☐ Ja ☐ Nej</p> <p>☐ Ja ☐ Nej</p> <p>☐ Ja ☐ Nej</p> <p>☐ Ja ☐ Nej</p> <p>☐ Ja ☐ Nej</p>	
AFS 1999:3	<p>Markarbete</p> <p>- <i>Är det utrett om det finns hälsofarliga material eller hälsofarliga ämnen?</i></p> <p>- <i>Är schaktmassor och material placerade så att de inte orsakar risker på grund av ras, fallande stenar och liknande eller överbelastning av spontkonstruktioner och stämp.</i></p> <p>- <i>Förekommer sprängning?</i></p> <p>- <i>Finns det en sprängningsplan?</i></p> <p>- <i>Är dessa hanterade i arbetsmiljöplanen?</i></p> <p>- <i>Finns risk för personskada genom fall i schaktgropar och brunnar?</i></p> <p>- <i>Är schaktgropar och brunnar skyddstäckta eller avstängda med skyddsräcke?</i></p>	<p>☐ Ja ☐ Nej</p> <p>☐ Ja ☐ Nej</p> <p>☐ Ja ☐ Nej</p> <p>☐ Ja ☐ Nej</p> <p>☐ Ja ☐ Nej</p> <p>☐ Ja ☐ Nej</p> <p>☐ Ja ☐ Nej</p> <p>☐ Ja ☐ Nej</p>	
AFS 1999:3	<p>Trafik</p> <p>- <i>Finns det risk att bli påkörd i samband med transporter?</i></p> <p>- <i>Är vägar för gång- och fordonstrafik (inom- och utomhus) åtskilda och är de</i></p>	<p>☐ Ja ☐ Nej</p> <p>☐ Ja ☐ Nej</p>	

2004-06-03

LOC 0405-0628

Delkrav	Fråga	Svar	Bevis
	<i>markerade och oblockerade?</i>		
AFS 1999:3 / Övrigt	Personal - <i>Sker introduktion av nya på arbetsplatsen samt hur?</i> - <i>Har allvarliga arbetssjukdomar, olycksfall och tillbud förekommit?</i> - <i>Har dessa rapporterats till Arbetsmiljöinspektionen?</i> - <i>Har tillbud olycksfall och arbetsskador förekommit?</i> - <i>Har de följts upp och åtgärder vidtagits?</i> - <i>Finns omklädningsrum med dusch ev. med skilda rum för arbets- och gångkläder om arbetet är mycket smutsigt?</i> - <i>Finns matrum/pentry med lämplig möblering och med fönster samt toalett?</i> - <i>Utbildas personalen regelbundet t ex om kemiska hälsorisker och andra arbetsmiljöfaktorer som är viktiga på arbetsplatsen?</i> - <i>Om minderåriga utför arbete – följs föreskrifterna om arbetstider och arbetar de med uppgifter som är tillåtna för minderåriga?</i>	☐ Ja ☐ Nej ☐ Ja ☐ Nej ☐ Ja ☐ Nej ☐ Ja ☐ Nej ☐ Ja ☐ Nej ☐ Ja ☐ Nej ☐ Ja ☐ Nej ☐ Ja ☐ Nej ☐ Ja ☐ Nej ☐ Ja ☐ Nej	

2004-06-03

LOC 0405-0628

Checklista ”Kvalitetsplanering och kontroll”**Konsulter**

Delkrav	Fråga	Svar	Bevis
Riktlinje Projektering	Har projektspecifik kvalitetsplan upprättats av konsulten?	☐ Ja ☐ Nej	
Riktlinje Projektering	Egenkontroll: <ul style="list-style-type: none"> - <i>Finns projektspecifik kontrollplan upprättad över konsultens egenkontroll?</i> - <i>Omfattar planen kontroll av myndigheters krav?</i> - <i>Omfattar planen kontroll av beställarens krav?</i> - <i>Har planen fyllts i fram till det skedet projektet kommit?</i> - <i>Finns rutiner för framtagande av underlag till den egenkontroll som entreprenören ska utföra?</i> 	☐ Ja ☐ Nej ☐ Ja ☐ Nej ☐ Ja ☐ Nej ☐ Ja ☐ Nej ☐ Ja ☐ Nej	
Riktlinje Projektering	Finns rutiner för hanteringen av framtagna handlingar avseende märkning med: <ul style="list-style-type: none"> - <i>Projektamn</i> - <i>Diarienummer</i> - <i>Handläggarens namn och telefonnummer?</i> - <i>Används rutinerna?</i> - <i>Datering av handlingar?</i> - <i>Dateras handlingarna? (stickprov)</i> 	☐ Ja ☐ Nej ☐ Ja ☐ Nej ☐ Ja ☐ Nej ☐ Ja ☐ Nej ☐ Ja ☐ Nej ☐ Ja ☐ Nej	
Riktlinje Projektering	Rutiner för färdiga handlingar: <ul style="list-style-type: none"> - <i>Finns rutiner för undertecknande av färdiga handlingar?</i> - <i>Har handlingar undertecknats? (stickprov)</i> - <i>Finns rutiner hos samordningsansvarig att underteckna ritningsförteckning för samtliga konsulter inom projekteringsgruppen?</i> - <i>Finns rutiner för att säkerställa så att beskrivningarna entydigt redovisar kvalitet för utförande för i projektet ingående material, konstruktioner, byggnadsdelar och installationer?</i> - <i>Exempel på ovanstående. (stickprov)</i> 	☐ Ja ☐ Nej ☐ Ja ☐ Nej ☐ Ja ☐ Nej ☐ Ja ☐ Nej ☐ Ja ☐ Nej	
Riktlinje Projektering	Säkerställs att systemhandling omfattar nedanstående punkter:		

2004-06-03

LOC 0405-0628

Delkrav	Fråga	Svar	Bevis
	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Situationsplaner</i> - <i>Planer med samtliga rum och sektioner, fasader, perspektiv m.m.</i> - <i>Standardkrav och materialval anges</i> - <i>Exempel på att ovanstående genomförts. (stickprov)</i> 	☐ Ja ☐ Nej ☐ Ja ☐ Nej ☐ Ja ☐ Nej ☐ Ja ☐ Nej	
Riktlinje Projektering	Utarbetas bygghandlingar i enlighet med: <ul style="list-style-type: none"> - <i>Bygghandlingar 90</i> - <i>Riktlinjer CAD-hantering inom Locum</i> - <i>Teknikkonsulternas och Svenska konsultföreningens specifikation för respektive konsults redovisning för bygghandlingar om dessa används</i> 	☐ Ja ☐ Nej ☐ Ja ☐ Nej ☐ Ja ☐ Nej	
Riktlinje Projektering	Redovisas nedanstående i eller till bygghandlingarna? <ul style="list-style-type: none"> - <i>byggnadspåverkande lös inredning och utrustning</i> - <i>tekniska beräkningar för installationer, t.ex. klimat, ljud, tryckfall i rör och kanaler, byggnadskonstruktioner m.m.</i> - <i>energiförbrukning</i> - <i>de produktionstekniska och de arbetsmiljömässiga förutsättningarna projektets genomförande</i> - <i>erforderliga provisorier och etappindelningar</i> - <i>arbetsområde.</i> 	☐ Ja ☐ Nej ☐ Ja ☐ Nej ☐ Ja ☐ Nej ☐ Ja ☐ Nej ☐ Ja ☐ Nej ☐ Ja ☐ Nej	
Riktlinje Projektering	Finns rutiner för revidering av handlingar?	☐ Ja ☐ Nej	
AF Konsult A3.2	Kvalitetssystem, miljöledningssystem: <ul style="list-style-type: none"> - <i>Ställs krav på kvalitetssystem i den specifika AF delen?</i> - <i>Uppfyller leverantören ställda krav?</i> 	☐ Ja ☐ Nej ☐ Ja ☐ Nej	
AF Konsult A3.21	Kvalitetsplan, annan kvalitetssäkring: <ul style="list-style-type: none"> - <i>Anges krav på kvalitetsplan eller annan kvalitetssäkring och dess innehåll i den specifika AF-delen?</i> - <i>Uppfyller leverantören ställda krav?</i> 	☐ Ja ☐ Nej ☐ Ja ☐ Nej	

2004-06-03

LOC 0405-0628

Delkrav	Fråga	Svar	Bevis
AF Konsult A3.22	Kvalitetsrevision: - Anges i den specifika AF delen att beställaren kommer att genomföra egna kvalitetsrevisioner?	☐ Ja ☐ Nej	

Specifika frågor medicinska gaser

Aktuellt i detta projekt?

 Ja Nej

Delkrav	Fråga	Svar	Bevis
Riktlinjer Medicinska gaser (R.3)	Har projektör genomgått grundkurs ”Centralgasanläggningar för medicinska gaser SIFU AB”?	☐ Ja ☐ Nej	
Riktlinjer Medicinska gaser (R.3)	Har projektören tillgång till SIS HB 370 Säkerhetsnorm för medicinska gasanläggningar med däri under kapitel 14 Referenser, uppräknade myndighetsföreskrifter och normer?	☐ Ja ☐ Nej	
Riktlinjer Medicinska gaser (R.3)	Har sjukhusets gassakkunnig konsulterats i projektet? (om inte, ange orsak)	☐ Ja ☐ Nej	
Riktlinjer Medicinska gaser (R.3)	Finns rutiner för att lämna över entreprenadhandlingar för granskning till den certifierade besiktningsman som ska utföra säkerhetsbesiktning av anläggningen?	☐ Ja ☐ Nej	
Riktlinjer Medicinska gaser (R.3)	Finns rutiner för att relationsritningar omgående upprättas?	☐ Ja ☐ Nej	

Specifika krav brandsäkerhet

Delkrav	Fråga	Svar	Bevis
Riktlinjer Brand (R.7)	Har projektör certifiering för brandlarm enligt SBF110?	☐ Ja ☐ Nej	
Riktlinjer Brand (R.7)	Har projektör certifiering för sprinkler enligt SBF120?	☐ Ja ☐ Nej	
Riktlinjer Brand (R.7)	Har projektör kunskaper om sprinklerregler enligt NFPA 13 för alternativa lösningar?	☐ Ja ☐ Nej	
Riktlinjer Brand (R.7)	Har brandsakkunnig engagerats i projektet? (om inte, ange orsak)	☐ Ja ☐ Nej	
Riktlinjer Brand (R.7)	Har en preliminär brandskydds-dokumentation/beskrivning upprättats i projektet? (om inte, ange orsak)	☐ Ja ☐ Nej	

2004-06-03

LOC 0405-0628

Specifika krav elsäkerhet

Delkrav	Fråga	Svar	Bevis
	Följer konsulten SS 437 10 02, Elinstallationer i medicinska rum?	☐ Ja ☐ Nej	
	Finns rutiner för att projektera anläggningarna så att de är flexibla så att service underlättas och verksamheten inte behöver belastas med onödiga störningar vid service?	☐ Ja ☐ Nej	
	Ingår tidigare utredningar i underlaget för projekteringen (t.ex. Negawatt)?	☐ Ja ☐ Nej	
	Görs separering mellan "viktig last" och "övrig last" enligt SS 437 10 02?	☐ Ja ☐ Nej	
	Finns rutiner för upprättande av relationshandlingar efter genomförda entreprenader?	☐ Ja ☐ Nej	

Entreprenörer

Delkrav	Fråga	Svar	Bevis
AFC.35	Vidarebefordras kraven på kvalitetssäkring till underentreprenörer och leverantörer? (Entreprenören ska visa exempel)	☐ Ja ☐ Nej	
AFC.3522	Finns projektorganisation med ansvarsområden dokumenterad?	☐ Ja ☐ Nej	
AFC.3522	Projektgenomgångar: - <i>Genomförs projektgenomgång/-ar mellan GE-UE?</i> - <i>Har dessa genomförts?</i> - <i>Finns protokoll som bevis?</i>	☐ Ja ☐ Nej ☐ Ja ☐ Nej ☐ Ja ☐ Nej	
AFC.3522	Finns rutiner för hur handlingar ska hanteras på arbetsplatsen så att rätt version används?	☐ Ja ☐ Nej	
AFC.3522	Ställs kvalitetskrav vid inköp?	☐ Ja ☐ Nej	
AFC.3522	Finns rutiner för egenkontroll och provning? Har egenkontroll och provning genomförts?	☐ Ja ☐ Nej ☐ Ja ☐ Nej	
AFC.3522	Följs underentreprenörernas kvalitetsplaner upp?	☐ Ja ☐ Nej	
AFC.3522	Följs under-entreprenörers kvalitetsplaner upp?	☐ Ja ☐ Nej	
AFC.3522	Finns rutiner för slutkontroll?	☐ Ja ☐ Nej	
AFC.3522	Ingår någon service efter entreprenadtiden?	☐ Ja ☐ Nej	

2004-06-03

LOC 0405-0628

Specifika krav medicinska gaser

Aktuellt i detta projekt?

 Ja Nej

Delkrav	Fråga	Svar	Bevis
Riktlinjer Medicinska gaser (R.3)	Har entreprenörens arbetsledare genomgått grundkurs SIFU AB? (visa intyg)	☐ Ja ☐ Nej	
Riktlinjer Medicinska gaser (R.3)	Har montörerna erforderlig utbildning samt innehar intyg på genomgången kurs i skyddsgaslödning?	☐ Ja ☐ Nej	
Riktlinjer Medicinska gaser (R.3)	Finns rutiner för samråd med kontrollant och vid behov besiktningsman vid ev. förändringar av arbetshandlingar?	☐ Ja ☐ Nej	
Riktlinjer Medicinska gaser (R.3)	Sker samordning mellan rör- och elentreprenörer så att dessa följer ”SIS HB 370 Säkerhetsnorm för medicinska gasanläggningar”?	☐ Ja ☐ Nej	
Riktlinjer Medicinska gaser (R.3)	Finns rutiner för upprättande av underlag till relationsritningar så att dessa finns vid framtagna vid slutbesiktningstillfället?	☐ Ja ☐ Nej	

Specifika krav brandsäkerhet

Delkrav	Fråga	Svar	Bevis
Riktlinjer Brand (R.7)	Har entreprenören certifiering för brandlarm enligt SBF110?	☐ Ja ☐ Nej	
Riktlinjer Brand (R.7)	Har entreprenören certifiering för sprinkler enligt SBF120?	☐ Ja ☐ Nej	
Riktlinjer Brand (R.7)	Har entreprenören kunskaper om sprinklerregler enligt NFPA 13 för alternativa lösningar?	☐ Ja ☐ Nej	
Riktlinjer Brand (R.7)	Har brandsakkunnig engagerats i projektet? (om inte, ange orsak)	☐ Ja ☐ Nej	
Riktlinjer Brand (R.7)	Har brandskyddsdocumentation/beskrivning upprättats i projektet och den sammanställda brandskyddsbeskrivningen för byggnaden reviderats? (om inte, ange orsak)	☐ Ja ☐ Nej	
Riktlinjer Brand (R.7)	Finns rutiner för upprättande av underlag till relationsritningar så att dessa finns vid framtagna vid slutbesiktningstillfället?	☐ Ja ☐ Nej	

Specifika krav elsäkerhet

Delkrav	Fråga	Svar	Bevis
	Finns rutiner för uppdatering av gruppförteckningar och övrig dokumentation såsom huvudledningsschemor m.m.?	☐ Ja ☐ Nej	

2004-06-03

LOC 0405-0628

Delkrav	Fråga	Svar	Bevis
	Tas gamla stegar som inte ska användas bort? (brandbelastning om de är kvar)	☐ Ja ☐ Nej	
	Görs brandtätningar vid genomdragningar?	☐ Ja ☐ Nej	
	Vilka rutiner finns för information till driftentreprenörerna?	☐ Ja ☐ Nej	
	Finns rutiner för provkörningar tillsammans med driftentreprenörerna? (prov av bl.a. automatik som ibland kan ställa till mer än hjälpa driftentreprenörerna)	☐ Ja ☐ Nej	

2004-06-03

LOC 0405-0628

Checklista "Miljöplanering och kontroll"**Konsult**

Delkrav	Fråga	Svar	Bevis
Riktlinjer Projektering	Finns rutin för att säkerställa så att nedanstående styrande dokument efterlevs i projektet: - <i>Locums miljöpolicy</i> - <i>Locums Miljöhandlingsplan 2003-2005</i> - <i>Miljöpolitiska programmet för Stockholms läns landsting 2002-2006, "Miljö Steg 4"</i>	☐ Ja ☐ Nej ☐ Ja ☐ Nej ☐ Ja ☐ Nej	
Riktlinjer Projektering	Finns rutiner för att bevaka att uppsatta mål och krav ev. projektspecifika miljöprogram uppfylls?	☐ Ja ☐ Nej	
Riktlinjer Projektering	Följs Locums rutin för materialval vid bedömning av produkter ur miljösynpunkt? (bör-krav)	☐ Ja ☐ Nej	
Riktlinjer Projektering	Görs aktiva miljöval för samtliga produkter och material? Dokumenteras valen?	☐ Ja ☐ Nej ☐ Ja ☐ Nej	
Riktlinjer Projektering	Finns rutiner för att nedanstående uppfylls? - <i>Byggnaderna (objekten) anpassas till kundernas krav på god yttre och inre miljö</i> - <i>Enligt landstingsbeslut daterat 1997-01-14 skall PVC-användningen avvecklas</i> - <i>Produkter som innehåller ämnen på Locums Avvecklingslista får ej tas in utan mycket starka, skriftligt motiverade skäl. Till detta ska blankett tillhandahållen av Locum användas.</i> - <i>Produkter som innehåller ämnen som finns med i Kemikalieinspektionens Begränsningsdatabas, www.kemi.se, ska undvikas.</i> - <i>Produkter som innehåller ämnen som finns med på Kemikalieinspektionens OBS-lista ska om möjligt undvikas.</i> - <i>Återbruk av produkter inom ombyggnadsprojekt skall prioriteras</i> - <i>Produkter som uppfyller internationella eller nationella kriterier för vedertagna miljömärkningar ska prioriteras</i> - <i>Aktiva miljöval skall göras. Miljöjämförelser mellan olika produkter ska göras och dokumenteras.</i>	☐ Ja ☐ Nej ☐ Ja ☐ Nej ☐ Ja ☐ Nej ☐ Ja ☐ Nej ☐ Ja ☐ Nej ☐ Ja ☐ Nej ☐ Ja ☐ Nej ☐ Ja ☐ Nej ☐ Ja ☐ Nej	

2004-06-03

LOC 0405-0628

Delkrav	Fråga	Svar	Bevis
	<p><i>Miljövarudeklaration eller motsvarande skall begäras in för föreskriven produkt och överlämnas till beställaren.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Tekniska lösningar och system ska vara så energieffektiva som möjligt och energibalansberäkningar ska göras för att bedömning av system skall kunna ske i ett längre perspektiv</i> - <i>Lösningar som minimerar vattenanvändningen skall väljas</i> - <i>I de fall tillverkaren har hårdare krav än vad som anges i gällande AMA skall tillverkarens anvisningar föreskrivas</i> - <i>Miljöinventering skall göras inför samtliga ombyggnationer</i> - <i>Identifierade byggnadsföroreningar ska avlägsnas i projektet.</i> 	<p>☐ Ja ☐ Nej</p> <p>☐ Ja ☐ Nej</p> <p>☐ Ja ☐ Nej</p> <p>☐ Ja ☐ Nej</p> <p>☐ Ja ☐ Nej</p>	
Riktlinjer Projektering	Finns rutiner för att säkerställa så att gällande miljölagstiftning samt övrig lagstiftning alltid följs?	☐ Ja ☐ Nej	

Entreprenör

Delkrav	Fråga	Svar	Bevis
AFC.3412, AFB.31	Finns miljöansvarig för projektet utsedd hos entreprenören?	☐ Ja ☐ Nej	
AFC.3422, AFJ.11	<p>Locum ställer miljökrav på sina entreprenörer som i sin tur ska föra vida kraven på leverantörer:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Ställer entreprenören miljökrav på sina leverantörer?</i> - <i>Har entreprenören rutiner för att säkerställa att produkter innehållande ämnen på Locums avvecklingslista (exempelvis: blyföreningar, kadmium, PVC, Nonylfenoletoxylat, bromerade flamskyddsmedel) inte byggs in?</i> - <i>Finns rutiner för att kontrollera så att produkter innehållande ämnen som finns i Kemikalieinspektionens begränsningsdatabas eller på OBS-listan undviks?</i> - <i>Finns rutiner för hantering och dokumentering av miljövarudeklarationer?</i> 	<p>☐ Ja ☐ Nej</p> <p>☐ Ja ☐ Nej</p> <p>☐ Ja ☐ Nej</p> <p>☐ Ja ☐ Nej</p>	

2004-06-03

LOC 0405-0628

Delkrav	Fråga	Svar	Bevis
AFC.262, AFC.3422	<p>Hantering av avfall:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Redovisas vilka fraktioner som kommer att utsorteras i entreprenaden? - Redovisas vilken/vilka transportörer som kommer att anlitas? - Redovisas vem som är slutmottagare av respektive fraktion? - Redovisas behandling av respektive fraktion. (t.ex. återanvändning, återvinning, energiåtervinning, deponi m.m.) - Redovisas vilken typ av dokumentation som entreprenören kommer att ha?(t.ex. fraktsedlar, tippkvitton m.m.) - Finns rutiner för hur redovisningen av omhändertagande av avfall kommer att ske till beställaren? (Bl.a. ska blankett för redovisning av restprodukter användas) 	<p>☐ Ja ☐ Nej</p> <p>☐ Ja ☐ Nej</p> <p>☐ Ja ☐ Nej</p> <p>☐ Ja ☐ Nej</p> <p>☐ Ja ☐ Nej</p> <p>☐ Ja ☐ Nej</p>	
AFC.262, AFC.3422	<p>Hantering av farligt avfall:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Redovisas vilket farligt avfall som förväntas uppkomma i entreprenaden? - Redovisas hur entreprenören kommer att hantera farligt avfall? - Redovisas vilken/vilka transportörer som kommer att anlitas för bortforsling av farligt avfall? - Redovisas samtliga mottagare av det farliga avfallet? - Redovisas vilken slutbehandling som tillämpas på respektive farligt avfall? (t.ex. specialdeponi, destruering, etc.) - Redovisas vilken typ av dokumentation som entreprenören får avseende farligt avfall? (exempelvis fraktsedlar, tippkvitton m.m.) - Finns rutiner för hur redovisningen till Locum kommer att ske. (Bl.a. ska blankett för redovisning av restprodukter användas) - Finns rutiner för hur entreprenören säkerställer att de som arbetar med avfallet (entreprenörer, underentreprenörer, transportörer och mottagare) har erforderliga tillstånd? 	<p>☐ Ja ☐ Nej</p> <p>☐ Ja ☐ Nej</p> <p>☐ Ja ☐ Nej</p> <p>☐ Ja ☐ Nej</p> <p>☐ Ja ☐ Nej</p> <p>☐ Ja ☐ Nej</p> <p>☐ Ja ☐ Nej</p>	

2004-06-03

LOC 0405-0628

Delkrav	Fråga	Svar	Bevis
	<i>(Tillstånd behövs exempelvis vid asbesthantering samt vid all transport av farligt avfall)</i>		
AFC.3422	Krav på underentreprenörer:		
Lagkrav	- <i>Ställer entreprenören miljökrav på sina underentreprenörer?</i>	☐ Ja ☐ Nej	
AFC.3422	- <i>Sker information till underentreprenörer om projektets miljöarbete ska genomföras?</i>	☐ Ja ☐ Nej	
Lagkrav	- <i>Finns rutiner för hur entreprenören ser till att restprodukter som underentreprenörer själva hanterar redovisas till Locum samt att transportörer och mottagare har nödvändiga tillstånd?</i>	☐ Ja ☐ Nej	
Lagkrav	- <i>Finns rutiner för hur entreprenören säkerställer att mängderna restprodukter respektive farligt avfall som underentreprenörer själva tagit hand om kommer med i redovisningen till Locum?</i>	☐ Ja ☐ Nej	

LS 0406-1308

LS 0503-0439

Bakgrund

Aktualiserad översyn avser ett förfarande som minimerar risken att komma in i en blockadsituation. I tidigare domstolsavgörande, 1995-03-28, mål 1713-1995, fann Kammarrätten i Stockholm att krav på att entreprenör vid upphandling skulle vara bunden av kollektivavtal stod i strid mot affärsmässigheten enligt lagen (1992:1528) om offentlig upphandling (LOU). Krav i förhållande till risk för beställaren att drabbas av blockad prövades inte.

Föreskrifter om att SLL:s leverantörer skulle ha kollektivavtal fanns införda i landstingets budget för år 1995. I skrivelser pekade juridiska enheten på att det med hänsyn till kammarrättsdomen samma år förelåg skäl att tillämpa kollektivavtalskravet restriktivt. Sedan fråga uppkommit om lagändringsbehov anfördes i skrivelse 1995-04-25 till berörda rotel att ”av andra än rent affärsmässiga skäl ställa kollektivavtalskrav vid offentlig upphandling torde inte vara möjligt. Däremot borde det inte vara uteslutet att vid en viss upphandling ställa sådant krav om det kan göras sannolikt att det är affärsmässigt motiverat”¹. Frågan om kollektivavtal när en verksamhetsövergång sker vid upphandling har härjämte en arbetsrättsliga reglering i MBL 28 §. Enligt förarbetena går, om varken överlåtare eller förvärvare har kollektivavtal, anställningsavtalet över till förvärvaren enligt 6 b § LAS. Är förvärvaren bunden av avtal med annan organisation som kan tillämpas tränger det undan överlåtarens kollektivavtal under en övergångstid. Träffas sedan ett avtal för den överförda personalen upphör de tidigare villkoren².

I prop. 2001/02:142 s. 42-46 föreslog regeringen, i avvaktan på nya EG-direktiv, att en upphandlande enhet fick ställa särskilda villkor som skall gälla för uppdragets utförande. Regeringen anförde: ”Särskilda kontraktsvillkor kan användas i olika syften. Ett enligt regeringens mening väsentligt syfte med villkoren kan vara att föreskriva särskilda arbets- eller anställningsvillkor för ett arbete som skall utföras. Således kan kontraktsvillkoren innefatta kollektivavtalsbestämmelser från sådana kollektivavtal som gäller på arbetsplatsen eller i den bransch som tjänsten eller bygg- eller anläggningsarbetet i fråga avser”³. I LOU infördes en ny bestämmelse (18 b §, 2002:594) som innebar att ”en upphandlande enhet får ställa särskilda villkor hur uppdraget skall genomföras. Sådana villkor skall i första hand anges i annonsen om upphandlingen”.

¹ JK 9504-0122 (1995-04-12, 1995-04-25), JK 9505-0147 (1995-05-15)

² Forsberg, N, ”Offentlig upphandling i praktiken”, Norstedts Juridik, uppl. 2, s 175, 206

³ SOU 2005:22 s. 208

LS 0406-1308

LS 0503-0439

Förslag till ny upphandlingslag

I de EU-direktiv (2004/17/EG om upphandling av vatten, energi och transporter och posttjänster (försörjningsdirektivet) och 2004/18/EG om offentlig upphandling av byggtreprenader, varor och tjänster (det klassiska direktivet) som ligger till grund för förslaget till en ny upphandlingslag regleras kollektivavtalsfrågorna. I direktiven, punkterna 34 resp. 45 i preambeln, anförs att ”Gällande lagar, förordningar och kollektivavtal rörande anställningsvillkor och arbetarskydd, på såväl nationell nivå som gemenskapsnivå, är tillämpliga vid fullgörandet av ett offentligt kontrakt om dessa bestämmelser och tillämpningen av dem överensstämmer med gemenskapsrätten/gemenskapslagstiftningen”. För införande i svensk nationell lagstiftning föreligger ett av upphandlingsutredningen avgivet förslag, SOU 2005:22. Förslaget är för närvarande föremål för remissförfarande. Stockholms läns landsting har beretts tillfälle att yttra sig. Förslag bereds för närvarande.

Till föreslagna följdändringar vid en omarbetning av LOU hör bl.a. föreskrifter i lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet, §§ 39-40, innebärande att kollektivavtal då fråga är om upphandling inte får åsidosättas om den inte grundas på vissa i LOU angivna omständigheter⁴. I särskilt yttrande har frågan om kollektivavtalsstillämpningen vid offentlig upphandling tagits upp⁵. Upphandlingsutredningen har vidare i tilläggsdirektiv fått i uppdrag att pröva om ILO-konventionen nr 94 är förenlig med EG-direktiven om offentlig upphandling. Regeringen vill se över konventionen som inte ratificerats av Sverige. Tilläggsuppdraget skall redovisas senast 2006-01-13. I propositionsförslag, 2004/05:148, föreligger härjämte förslag om införande av en tvingande bestämmelse i MBL innebärande att arbetsgivare som inte är kollektivavtalsbunden skall hålla arbetstagarorganisationer som har medlemmar som är arbetstagare hos arbetsgivaren underrättade om hur verksamheten utvecklas produktionsmässigt/ekonomiskt⁶.

Cirkuläret 2005:17

Beträffande tillämpningsfrågor som rör svenska kollektivavtal har Sveriges kommuner och landsting behandlat frågan i cirkuläret 2005:17 som bl.a. träffar verksamheten inom landstingsbolagen men även ger även information om förfaranden inom andra upphandlingsområden⁷. Förbundet anför bl.a.⁸

⁴ SOU 2005:22, ”Nya Upphandlingsregler”, avd. 1 s 169

⁵ Särskilt yttrande av Dan Holke och Sussanne Lundberg

⁶ Juridik Idag, Norstedts, 2005-04-07, 2005-04-06

⁷ Sveriges kommuner och landsting, cirkulär 2005:17

⁸ Frågan har härjämte behandlats i riksdagen, interpellation 2004/05:499, riksdagsdebatt 2005-04-13

LS 0406-1308

LS 0503-0439

att ett alternativ är att kommuner eller landsting i förfrågningsunderlag för entreprenader tar in villkoren som en administrativ föreskrift i de administrativa föreskrifter som skall gälla för entreprenaden. Utöver angivna alternativ till särskilda kontraktsvillkor pekas på möjligheten att beakta anställningsvillkor/ kollektivavtal hos entreprenören inom ramen för upphandlingens kvalificeringsförfarande. Detta redovisas i en gemensam skrift från arbetsmarknadsparterna på europainivå inom städbranschen (EFCI, European Federation of Cleaning Industries och Uni-Europa). Skriften finns utgiven, även i elektronisk form, av ALMEGA⁹. I skriften redovisas hur lönenivåer och förmåner hos leverantören kan anges som kvalitetskriterier och viktsättas vid prövningen. I cirkuläret 2005:17 påpekas att synsättet ”bör kunna tillämpas även inom andra branscher”. Skriften finns tillgänglig inom landstingets upphandlingsavdelning där den ingår i en löpande utveckling av upphandlingsförfarandet.

Förvaltningens synpunkter

Mot den anförda bakgrunden gör förvaltningen den bedömningen att rättsläget är oklart. Samtidigt pågår remissförfarandet kring en ändring av LOU utifrån en samordning av EU-direktiv. Ett införande av särskilda villkor i nuvarande upphandlingspolicy bör under sådana förhållanden avvaktas.

I gällande upphandlingspolicy, senast publicerad 2003-08-22, klargörs att ”Upphandling skall ske med utgångspunkt från gällande lagstiftning där affärsmässighet, konkurrens, objektivitet och likabehandling utgör grunden”. Som alternativ till förvaltningens förslag skulle den text som använts i cirkuläret 2005:17 under rubriken ”Svenskt kollektivavtal”, 2-4 stycket, kunna inarbetas. En generell formulering innebärande ett uttryckligt kollektivavtalskrav skulle emellertid kunna framstå som diskriminerande för sådana leverantörsgrupper som tillhandahåller t.ex. arkitekt-, läkar- och juristtjänster.

Upphandlingsavdelningen vill i övrigt uppmärksamma att frågan om kollektivavtalsvillkor torde komma att få en närmare precisering genom upphandlingsutredningens tilläggsdirektiv¹⁰. För närvarande har, inom upphandlingsavdelningens löpande verksamhet, i samarbete med skattemyndigheten en särskild blankett införts för en effektivare leverantörs/entreprenörs- och underleverantörskontroll. Skattemyndigheten granskar lämnade uppgifter i avsikt att så långt detta är möjligt upprätthålla en kvalitativ standard utan oseriösa inslag som t.ex. ”svart” arbetskraft” utanför kollektivavtalsområdet. Avslutningsvis bör, om uttryckliga

⁹ Jfr ”Att välja bästa värde”, ”Uteslutningskriterier”, UNI-Europa med stöd av Europeiska Kommissionen, 2003, s 49,

¹⁰ Dir. 2005:39

LS 0406-1308

LS 0503-0439

kollektivavtalsvillkor införs som ett krav, det utrymme för begäran om överprövning som tillkommer en anbudslämnare beaktas. Enbart inom upphandlingsavdelningen har under den senaste tvåårsperioden antalet prövade ärenden uppgått till närmare ett fyrtiotal (37). Av dem har 32 utfallit till SLL:s fördel. Den tidsutdräkt och ökade arbetsbelastning som följer med sådana domstolsprövningar bör beaktas.

Sveriges kommuner och landstings cirkulär 2005:17 bilägges.

LS 0406-1308
LS 0503-0439

Cirkulärnr: 2005:17
Diariernr: 2005/0729
Handläggare: Hans Ekman
Ellen Hausel Heldahl
Göran Söderlöf
Sektion/Enhet: Juridiska enheten
Datum: 2005-03-22
Mottagare: Kommun /Landstingsstyrelsen
Inköp
Fastigheter
Personal
Rubrik: Blockader vid byggnadsentreprenader

LS 0406-1308

LS 0503-0439

Upphandlingsdirektörens promemoria

Ang kollektivavtal - upphandlingspolicy

Upphandlingsavdelningen har anmodats inkomma med synpunkter avseende kollektivavtalsbestämmelser i nuvarande upphandlingspolicy. I tjänsteutlåtande 2005-04-26 har upphandlingsavdelningen tidigare redovisat då gällande rättsläge. Nedan kompletteras tidigare yttrande utifrån upphandlingskommitténs senaste delbetänkande, SOU 2006:28 samt en nyligen avgiven dom, Länsrätten i Hallands län, mål nr. 2434-05E.

I upphandlingskommitténs betänkande, SOU 2006:28, tas frågor anknutna till tillämpningen av kollektivavtal i upphandlingsförfarandet upp i avsnittet 10, "ILO:s konvention nr 94 och upphandlingsdirektiven". I betänkandet, som bifogas detta utlåtande, anförs att sammanfattningsvis *"förefaller upphandlingsdirektiven indirekt acceptera en världsprincip inom det arbetsrättsliga området. Vidare står klart att en tillämpning av, förutom författningsreglerade villkor, även villkor i allmängiltigförklarade kollektivavtal godtas. Ett svar på frågan om ett krav på villkor i enlighet med vad som gäller enligt svenska kollektivavtal är EG-rättsligt hållbart torde däremot inte gå att finna i direktiven"* (betänkandet, s 349). Enligt utredningens förslag (betänkandet s 362) får det *"i dagsläget anses osäkert om en tillämpning av de krav konventionen ställer är förenliga med upphandlingsdirektiven och andra gemenskapsrättsliga regler"*.

I ovannämnda dom har länsrätten, med utgångspunkt från en kammarrättsdom (Stockholm, 28 mars 1995, mål nr. 1713-05), regeringens proposition 2001/02:142 och EU-kommissionens tolkningsmeddelande KOM/2001/05-66 i EGT L333, funnit att ett fullmäktigebeslut om kollektivavtal vid upphandling strider mot LOU. Länsrätten upphävde beslutet.

Upphandlingsavdelningen, som i förfarandet har en fortlöpande kontakt med leverantörer och branschorganisationer, noterar i övrigt att det föreslagna kravet kan komma att medföra vissa svårigheter vid tillämpningen. Som exempel kan nämnas att enligt Swedish Medtech (f.d SLF) ett branschförbund som organiserar huvuddelen av de företag som levererar medicintekniska utrustningar och produkter till den svenska sjukvården, inte minst till SLL, har huvuddelen av medlemmarna inga kollektivavtal, däremot avtal som i stort överensstämmer med jämförbara kollektivavtal.

Sammanfattningsvis gör upphandlingsavdelningen bedömningen att vad som anförts i utlåtande 2005-04-26 vari förvaltningen föreslogs få uppdraget "att noga följa rättsutvecklingen samt att fortlöpande återkomma med förslag till komplettering av landstingets upphandlingspolicy då ändringar sker av gällande rätt", inte föranleder någon ändring utifrån nu gällande rättsläge.

CIRKULÄR 2005:17

2005-03-22

Hans Ekman, Juridiska enheten
Ellen Hausel Heldahl, Juridiska enheten
Göran Söderlöf, Arbetsrättsenheten

Kommun/ Landstingsstyrelsen
Fastighet
Inköp
Personal

Blockader vid byggnadsentreprenader

Som framgått av uppgifter i media försattes en skolbyggnadsentreprenad som upphandlats av Vaxholms kommun under lång tid i blockad av Byggnadsarbetarförbundet. Anledningen till blockaden var att det svenska byggbolag som upphandlats i sin tur anlidade ett lettiskt bolag som underentreprenör och denna underentreprenör vägrade teckna svenskt kollektivavtal för arbetet.

Kommunen och byggbolaget överenskom nyligen om att deras avtal skulle upphöra. Tvisten mellan byggbolaget och Byggnadsarbetarförbundet behandlas i Arbetsdomstolen, som i ett tidigare interimistiskt beslut, 22 december 2004, inte fann att den vidtagna åtgärden var otillåten. Sedan huvudförhandling nu hållit den 11 mars kommer domstolen den 22 april att ge besked om yttrande skall begäras från EG-domstolen. Om så blir fallet kommer sannolikt ett slutligt avgörande att dröja länge.

Vi har fått frågor om vilka möjligheter en kommun eller landsting såsom byggherre och beställare av entreprenader har att kunna förebygga liknade situationer i andra fall. Kommuner och landsting har att se till att allmännyttiga tjänster såsom skola, barnomsorg, äldreomsorg och sjukvård kan tillhandahållas till medborgarna och har ansvaret för att det finns lokaler för ändamålet.

Särskilda kontraktsvillkor

Kammarrätten i Stockholm fann i en dom daterad 1995-03-28, mål 1713-1995, att ett krav i en offentlig upphandling på att entreprenören skulle vara bunden av kollektivavtal stod i strid mot kravet på affärsmässighet enligt 1 kap. 4 § LOU, vilket innebar att den upphandlande enheten som var en statlig myndighet ålades att genom rättelse ta bort kravet. I målet prövades inte villkoret i förhållande till risken för beställaren att annars drabbas av en blockad.

Genom en lagändring 2002 i LOU (1992:1528) infördes en bestämmelse (18 b §) som innebär att en upphandlande enhet får ställa särskilda villkor hur uppdraget skall genomföras. Sådana villkor skall i första hand anges i annonsen om upphandlingen. Som exempel på särskilda kontraktsvillkor anges i lagens förarbeten (prop. 2001/02:142 sid. 44) att kontraktsvillkoren kan innefatta kollektivavtalsbestämmelser från sådana kollektivavtal som gäller på arbetsplatsen eller i den bransch som tjänsten eller bygg- och anläggningsarbetet i fråga avser. Ett särskilt kontraktsvillkor måste följa grundläggande gemenskapsrättsliga principer. Det får inte ligga till grund för utvärderingen av anbud vid en upphandling men utgör likväl en förpliktelse som måste accepteras för att anbudsgivaren skall kunna antas.

Enligt vår mening bör de upphandlande enheter som vill söka förebygga blockader genom villkor i upphandlingen använda sig av de möjligheter som särskilda kontraktsvillkor kan ge enligt något av nedanstående alternativ. Det har dock rests invändningar från olika håll mot båda alternativen och inget av alternativen innebär en garanti för att arbetsplatsen blir fredad från blockad.

Svenskt kollektivavtal

Ett alternativ är att kommunen eller landstinget (i fortsättningen kallade byggherren) i sitt förfrågningsunderlag för entreprenader tar in följande villkor i form av en administrativ föreskrift i de Administrativa Föreskrifter som skall gälla för entreprenaden under rubrik och kod AFB.31.

”Entreprenören är skyldig att vidta åtgärder så att inte lag eller gällande svenska kollektivavtal för arbetet åsidosätts. Om entreprenören inte tecknat svenskt kollektivavtal skall ändå motsvarande villkor gälla för entreprenörens anställda. Detsamma skall gälla för eventuella underentreprenörer som entreprenören anlitat för att fullgöra avtalet.

På begäran av byggherren skall entreprenören lämna erforderliga uppgifter och handlingar för att skyldigheterna enligt ovan skall kunna kontrolleras.

Skulle entreprenören brista i fullgörandet av detta åtagande äger byggherren häva avtalet om bristen är väsentlig.”

Eftersom ett sådant villkor avviker från s.k. fasta bestämmelser i för branschen gällande standardavtal ”Allmänna Bestämmelser för byggnads-, anläggnings- och installationsentreprenader - AB 04” måste villkoret också tas in i en sådan sammanställning (AFC:110) som avses under p. 2 i rangordningsregeln i

AB 04 kap.1 § 3. Information om AB 04 finns i Svenska Kommunförbundets cirkulär 2004: 95, se länk till förbundets samtliga cirkulär http://uno.svekom.se/skbibl/brsbibl_cirk.htm

En motsvarande förändring måste också göras om upphandlingen avser en totalentreprenad baserad på ABT 94.

Ett sådant alternativ kräver att byggherren har sådana insikter om svenska kollektivavtal att en bedömning av de uppgifter om arbetsvillkor som lämnas av entreprenören kan göras.

Av 23 § lagen om offentlig upphandling (LOU) får upphandlande enhet i förfrågningsunderlaget upplysa om vilka myndigheter som kan lämna information om det anställningsskydd och de anställningsvillkor som skall gälla för byggtreprenaden. Enheten kan också av ett EES-land åläggas att lämna sådana upplysningar. Om enheten lämnar sådana upplysningar skall den begära att anbudsgivaren bekräftar att hänsyn tagits till bestämmelserna om anställningsskydd och anställningsvillkor vid utformningen av anbudet.

I Sverige synes Arbetsmiljöverket vara den myndighet som kan lämna den information som åsyftas i LOU. I likhet med vad som gäller lagen om utstationering av arbetstagare (1999:678) torde verket beträffande innehållet i kollektivavtal hänvisa till berörda kollektivavtalsparter.

Begränsad rätt till förlängning av kontraktstiden

Ett annat alternativ är att överlämna till entreprenören att på eget ansvar och risk, lösa sitt behov av arbetskraft mot bakgrund av de krav på leverans som byggherren ställer. Detta alternativ kräver att byggherren i sin upphandling gör nedanstående avsteg från fasta bestämmelser i AB 04.

”Med ändring av AB 04 kap. 4 § 3 gäller följande.

Entreprenören har inte rätt till förlängning av kontraktstiden på grund av blockad mot entreprenören eller någon av hans underentreprenörer.

Med ändring av AB 04 kap. 8 § 1 gäller som ett tillägg följande.

Byggherren har vidare rätt att skriftligen häva kontraktet såvitt avser återstående arbeten om entreprenaden försenats i mer än på grund av blockad mot entreprenören eller någon av hans underentreprenörer.”

Med ändring av vad i övrigt föreskrivs i AB 04 kap. 8 § 5 om värdering, § 6 om skada och § 8 om övertagande, gäller att vad som föreskrivs ovan skall likställas med övriga fall i angivna bestämmelser.”

Den tidpunkt som lämnats öppen i förslaget är avsedd att anpassas och anges av byggherren vid upphandlingen så att den står i proportion till vikten av att kunna undvika förlängningar av kontraktstiden i det konkreta fallet.

Liksom i det första alternativet krävs att ändringarna redovisas i AF-delen och intas i en sådan handling som avses i AB 04 kap. 1 § 3 p. 2.

Kvalificeringskriterier

Förutom ovan angivna alternativ till särskilda kontraktsvillkor finns en möjlighet att beakta anställningsvillkor och kollektivavtal hos entreprenören inom ramen för det kvalificeringsförfarande som ingår som led i en offentlig upphandling.

Synsättet belyses i en gemensam skrift från två arbetsmarknadsparter på europainivå inom städbranschen nämligen EFCI (European Federation of Cleaning Industries – EFCI) www.feni.be och Uni-Europa (företräder fackliga organisationer) www.uni-europa.org. Den finns även utgiven i elektronisk form på CD-skiva från ALMEGA.

Av skriften, som finansierats genom stöd från den Europeiska Kommissionen, framgår att lönenivåer och förmåner hos leverantören kan anges som kvalitetskriterier och ges vikt vid prövningen av dessa. Synsättet bör kunna tillämpas även inom andra branscher.

Frågor med anledning av detta cirkulär besvaras av Hans Ekman, 08-452 79 74, e-post hans.ekman@skl.se, Ellen Hausel Heldahl, 08-452 79 77, e-post ellen.heldahl@skl.se och Göran Söderlöf, (arbetsrätt) 08-425 76 18 e-post goran.soderlof@skl.se

Sveriges Kommuner och Landsting

Juridiska enheten

Arbetsrättsenheten

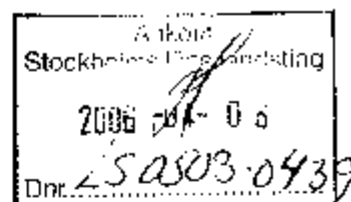
Hans Ekman

Göran Söderlöf

Ellen Heldahl

2006-03-26

PM

FIR

Upphandlingspolicy- kollektivavtal: Kommentar till förslag till tjänsteutlåtande från Stockholms läns landsting, Ekonomi & Finans

Jag har underhand fått i uppdrag av Mikael Kinnunen att yttra mig över rubricerat förslag till tjänsteutlåtande. Bakgrunden till utlåtandet är Landstingsstyrelsens uppdrag 2005-03-15 att komplettera gällande upphandlingsregler så att det klart framgår att leverantörer till Landstingets bolag och förvaltningar skall följa gällande svenska kollektivavtal för arbete som utförs i Sverige.

Förvaltningens förslag till beslut

Förvaltningens förslag till beslut är:

"Landstingsstyrelsen föreslås besluta

att uppdra åt förvaltningen att noga följa rättsutvecklingen samt att fortlöpande återkomma med förslag till komplettering av Landstingets upphandlingspolicy då ändringar sker av gällande rätt"

Jag tolkar förslaget så att förvaltningen rekommenderar förvaltningsstyrelsen att inte vidta några åtgärder för att komplettera gällande upphandlingsregler så att det klart framgår att leverantörer till Landstingets bolag och förvaltningar skall följa gällande svenska kollektivavtal. Förslaget grundar sig på antagandet att det vid offentlig upphandling är förbjudet eller i vart fall rättsligt osäkert att av leverantören kräva löne- och anställningsvillkor för de anställda som relaterar till branschens kollektivavtal som lägsta norm.

Jag delar inte uppfattningen att detta är en bedömning som grundar sig enbart på det aktuella rättsliga läget.

Underlag för förvaltningens ställningstagande

Till grund för förvaltningens rekommendation ligger en rättsutredning som grundas på fyra redovisade källor:

1. Förarbetena till den ändring i Lagen om offentlig upphandling LOU som bl.a. klargör möjligheterna för den offentligt beställaren att ställa krav på särskilda sociala villkor i första hand i annonsen om upphandlingen.¹
2. Förslag till ny upphandlingslag i anledning av nya direktiv för upphandling samt till detta knutna utredningsdirektiv om ratificering av ILO-konvention nr 94.²
Enligt de nya upphandlingsdirektiven ska medlemsländerna sätta i kraft de lagar och

¹ Regeringens proposition 2001/02:142 Ändringar i lagen om offentlig upphandling, m.m. sid. 42-46

² Nya upphandlingsregler Delbetänkande av Upphandlingsutredningen 2004 Stockholm 2005; SOU 2 005:22

andra författningar som är nödvändiga för att följa dessa senast 31 januari, 2006. I den utsträckning bestämmelserna i direktiven är tydliga och direkt tillämpliga torde de enligt EG-domstolens praxis därför redan vara gällande rätt i Sverige, även om den nya lagen om offentlig upphandling ännu inte ens har passerat propositionsstadiet.

3. Regeringens förslag till ändringar i medbestämmandelagen om informationsskyldighet till de fackliga organisationerna från icke kollektivavtalsbundna arbetsgivare.³
4. Sveriges kommuners och landstings cirkulär 2005:17.⁴

Problemanalysen och den rättsliga grunden för förvaltningens ställningstagande synes något ofullständig.

Sociala krav vid offentlig upphandling; Problemanalys

Att vid offentlig upphandling enligt LOU ställa sociala krav inbegripet en skyddsnivå för utgående förmåner enligt branschens kollektivavtal kan formuleras på olika sätt:

1. Som uteslutningskriterium, dvs. säga att leverantörer som inte har godkänt kollektivavtal redan på den grunden utesluts från upphandlingen. Det är omdiskuterat om ett sådant krav är tillåtet eller ej. Ett sådant kriterium kan vara förbjudet enligt EG-rätten då det kan diskriminera utländska leverantörer som normalt saknar svenska kollektivavtal. Det är endast så denna fråga bedömts i svensk rättspraxis. Att ställa krav på kollektivavtal som uteslutningsvillkor ansågs enligt det oftast citerade rättsfallet inte uppfylla kravet på afärsmässigt enligt LOU.⁵ Om detta är gällande svensk rätt är dock ovisst eftersom frågan inte prövats i Regeringsrätten.
2. Som kontraktsvillkor, vilket innebär att den leverantör som antas för upphandlingen som ett kontraktsvillkor blir skyldig att teckna och vidmakthålla föreskrivet svenskt branschavtal.
3. Som kontraktsvillkor med föreskrift att som standard upprätthålla en sådan nivå för de anställdas sociala villkor att den lägst motsvarar branschens sociala standard.⁶

Förvaltningens utredning synes närmast ta sikte på alternativ 1 ovan.

Alternativen 2 och 3 ovan att ställa sociala krav som kontraktsvillkor strider inte mot affärsmässighetskravet i LOU.⁷ Det finns inget i de tidigare gällande upphandlingsdirektivens text⁸ eller i övrigt i fördragstexten, tolkningsuttalanden från Kommissionen eller i rättspraxis från EG-domstolen som innebär att sådana villkor skulle vara förbjudna enligt EG-rätten.⁹

Förvaltningen citerar i rättsutredning punkterna 34 respektive 45 i de nya upphandlingsdirektivens¹⁰ preambel, för att redovisa rättsläget. Den fullständiga lydelsen av dessa preambelavsnitt är:

"Gällande lagar, förordningar och kollektivavtal rörande anställningsvillkor och arbetarskydd, på såväl nationell nivå som gemenskapsnivå, är tillämpliga vid fullgörandet av

³ Utvidgad rätt till information för arbetstagarorganisationer (Prop. 2004/05:148)

⁴ Sveriges kommuners och landsting. Cirkulär 2 005:17 Åtgärder för att undvika störningar i form av blockader i anledning av den s.k. Vaxholmkonflikten

⁵ Kammarrättens i Stockholm dom 1995-03-28, mål nr 1713-1995 Eva Geidenmark med firma Scan Mobil

⁶ Skäligen social standard är enligt fast domstolspraxis kollektivavtalsenlig nivå se bl.a. arbetsdomstolens domar AD 1982 nr 142 och AD 1986 nr 78

⁷ Det visas klart av 2002 års ändring av LOU

⁸ de direktiv som LOU bygger på är upphävda fr.o.m. 2005-02-01

⁹ För en genomgång av EG-rätten se utlåtande av professorn Niklas Bruun, Sociala hänsyn vid offentlig upphandling. En rättslig expertutredning utarbetad på uppdrag av Upphandlingskommittén 2000-11-15

¹⁰ 2004/18/EG (klassiska direktivet) och 2004/17/EG (försörjningsdirektivet),

Symbasis

Kurt Junesjö

2006-03-26

PM

ett kontrakt om dessa bestämmelser och tillämpningen av dem överensstämmer med gemenskapslagstiftningen. För gränsöverskridande verksamhet, när arbetstagare från en medlemsstat utför tjänster i en annan medlemsstat i samband med fullgörandet av ett kontrakt, fastställs i Europaparlamentets och rådets direktiv 96/71/EG av den 16 december 1996 om utstationering av arbetstagare i samband med tillhandahållande av tjänster de minimivillkor som måste uppfyllas i värdlandet gentemot de utstationerade arbetstagarna. Om det i nationell rätt ingår bestämmelser i detta avseende, kan det om dessa förpliktelser inte uppfylls betraktas som ett allvarligt fel eller som ett brott mot den ekonomiska aktörens yrkesetik, som kan medföra att den ekonomiska aktören utesluts från det offentliga upphandlingsförfarandet.¹¹

Genom en lagändring 2002 i LOU infördes en bestämmelse (18 b §) för att åstadkomma ett klarläggande av rättsläget när det gäller vilka kontraktsvillkor en upphandlande enhet får ställa för hur uppdraget skall genomföras. Sådana villkor skulle i första hand anges i annonsen om upphandlingen. "Särskilda kontraktsvillkor kan användas i olika syften. Ett enligt regeringens mening väsentligt syfte med villkoren kan vara att föreskriva särskilda arbets- eller anställningsvillkor för ett arbete som skall utföras. Således kan kontraktsvillkoren innefatta kollektivavtalsbestämmelser från sådana kollektivavtal som gäller på arbetsplatsen eller i den bransch som tjänsten eller bygg- eller anläggningsarbetet i fråga avser."¹²

Sverige har implementerat det i den citerade precambeltexten ovan angivna utstationeringsdirektivet genom utstationeringslagen.¹³ När det gäller anställningsvillkoren för migrerande arbetstagare anges i lagen vilken arbetsrättslig lagstiftning som ansvarig arbetsgivare är skyldig att iaktta. Övriga anställningsvillkor som inte bestäms i lag utan i kollektivavtal regleras i 9 § första och andra st. lagen som en rätt till information:

"9 § Arbetsmiljöverket skall vara förbindelsekontor och tillhandahålla information om de arbets- och anställningsvillkor som kan bli tillämpliga vid en utstationering i Sverige.

För information om kollektivavtal som kan komma att bli tillämpliga skall Arbetsmiljöverket hänvisa till berörda kollektivavtalsparter.

Syftet med Utstationeringsdirektivet är enligt föredragande departementschef i propositionen:

"inte enbart att motverka social dumpning. Ett annat syfte är att underlätta den fria tjänsterörligheten. Detta medför enligt utredaren att det måste vara möjligt för en arbetsgivare, som skall skicka arbetstagare utomlands, att förutse vilka villkor denne blir tvungen att iaktta vid utstationeringen. Detta är av vikt framför allt när arbetsgivaren skall lämna anbud på en entreprenad. Det måste gå att uppskatta de kostnader en entreprenad utomlands kan medföra.

Således är det nödvändigt att arbetsgivaren blir medveten om att han eller hon är tvungen att följa inte enbart lagreglerade anställnings- och arbetsvillkor utan även kan bli tvungen att tillämpa villkor i kollektivavtal. Regeringen delar utredarens uppfattning att det är viktigt att kopplingen till kollektivavtalssystemet blir synligt i lagreglerna. Det förbindelsekontor, som

¹¹ Understrykningen är min. De understrukna meningarna saknas i förvaltningens citat.

¹² Regeringens proposition 2001/02:142 Ändringar i lagen om offentlig upphandling, m.m. sid. 44

¹³ Lag (1999:678) om utstationering av arbetstagare.

Symbasis

Kurt Junesjö

2006-03-26

PM

enligt direktivet måste upprättas för att ge information om vilka regler som skall gälla vid en utstationering, bör därför upplysa även om förekomsten av kollektivavtal och hänvisa till kollektivavtalsparterna för närmare information. Skyldigheten för förhindelsekontoret att tillhandahålla sådan information bör regleras genom en uttrycklig lagbestämmelse.¹⁴

Den i preamble ovan citerade texten är ingen nyhet i jämförelse med de från den 1 februari 2006 upphävida upphandlingsdirektiven. De är enbart en kodifiering av gällande EG-rätt. För migrerande arbetstagare finns därför en skyldighet för upphandlaren att tillse att villkoren enligt Utstationeringsdirektivet upprätthålls. Sverige och för den delen även Danmark har valt att skydda denna standard genom kollektivavtal.

Att mot denna bakgrund hävda att rättsläget är osäkert när det gäller krav på kollektivavtalsenliga villkor som kontraktsvillkor, överensstämmer enligt min mening inte med gällande rätt. I vart fall finns det inga prejudicerande avgöranden vare sig i svensk domstol eller i EG-domstolen eller rättsregler vare sig i den nu gällande lagen om offentlig upphandling eller i de numera upphävida EG-direktiven som stämmer med förvaltningens uppfattning.

Stockholms stads modell för anställningsvillkor och arbetsmiljö vid upphandlingar

Stockholms läns landsting har i städentreprenadverksamhet upphandlat ett företag som sannolikt - enligt en dom i Stockholms tingsrätt 2004 - genom svart verksamhet undanhållit belopp som kan ha uppgått till 50 miljoner kronor eller mer under en tidsrymd av mindre än 2 år. Verksamheten upptäcktes - inte tack vare Landstingets kontrollverksamhet - utan genom ett aktivt arbete av Fastighetsanställdas förbund.

Landstingets upphandlare uppgav i en intervju i tidningen Fastighetsfolket att man inte såg som förvaltningens uppgift att avslöja svartarbete utan att handla upp ekonomiskt fördelaktigt för Landstinget under iakttagande av sedvanliga kontroller.

Detta aktualiserar ett problem för offentliga upphandlare. Det finns ingen "prislista" för "vitt" arbete. Det beror bl.a. på att Sverige inte har någon minimilönelagstiftning. Tvärtom anses social dumpning, d.v.s. att pressa anbudspriserna vid offentlig upphandling genom att sänka de anställdas löner tillåten och sådan har även skett i stor utsträckning. Avsaknaden av "prislista" för skäligena personalkostnader vid offentlig upphandling ger därför utrymme för oseriösa företag. När ett oseriöst företag lägger ett lågt vinnande anbud på en nivå som det långsiktigt inte är möjligt att konkurrera med om leverantören betalar skäligena löner, skatter, avgifter och en normal vinst, slås de seriösa företagen ut, eller tvingas börja fuska de också. Att därför skaffa Landstingets upphandlare en prislista som möjliggör granskning och kontroll av företag som lägger bud som inte är långsiktigt hållbara för seriösa företag att upprätthålla och samtidigt arbeta vitt, är ett starkt vägande skäl för att för att införa sociala krav vid Landstingets upphandling.

Som förvaltningen konstaterar bör Landstinget inte använda sig av en modell för upphandling som innebär betydande risker för överklaganden och därmed förseningar och merarbete för Landstingets redan hårt belastade juridiska avdelning. Att därför ställa krav på kollektivavtal som uteslutningskriterium vid Landstingets upphandlingar är mot denna bakgrund mindre välbetänkt. Även krav på kollektivavtal som kontraktsvillkor kommer att locka till överklaganden. Däremot har den offentlige beställaren - enligt vad som ovan redovisats - rättsenligt möjlighet att av leverantören som ett särskilt tillkommande kontraktsvillkor kräva

¹⁴ Regeringens proposition 1998/99:90 Utstationering av arbetstagare sid 28

Symbasis

Kurt Junesjö

2006-03-26

PM

att arbetstagarna som utför entreprenaden erhåller sociala villkor som lägst uppfyller normal standard enligt branschens villkor.

Stockholms stad har på försök börja testa en modell med sociala villkor enligt modellen tillkommande kontraktsvillkor.¹⁵ Stadens jurister har granskat denna modell, och inte funnit några rättsliga hinder för att tillämpa den på försök. Det finns alltså redan en utarbetad modell som Landstinget kan applicera genom att använda sig av tillkommande kontraktsvillkor. Ett genomförande av sociala krav vid offentlig upphandling är därför inte en juridisk fråga utan en rent politisk. Den bör därför avgöras efter dessa grunder.

Slutsatser

Förvaltningen föreslår att Landstinget ska avvakta rättsutvecklingen. Det kan förväntas medföra en omfattande tidsutdräkt. Att exempelvis genomföra en rättsprövning upp till sista instans, Regeringsrätten, tar normalt flera år. Dessutom uteblir en sådan prövning helt om ingen ställer krav på sociala villkor vid offentlig upphandling. Frågan om sociala krav vid offentlig upphandling har, under de mer tio år som LOU gällt, av dessa skäl ännu inte prövats i Regeringsrätten eftersom rättläget, sannolikt felaktigt, har ansetts förhindra sådana krav.

Stockholms stad har en försöksverksamhet med möjlighet till krav på sociala villkor i sin upphandling. Om det finns en politisk vilja att vid landstingets upphandling tillgodose en godtagbar nivå på anställningsvillkor för den upphandlade personalen finns det alltså redan ett utarbetat och juridiskt granskat verktyg. Detta ger samtidigt ett kraftfullt redskap för att begränsa möjligheten att offentliga medel används för att handla upp "svart" verksamhet.

Landstingets ställningstagande till frågan om sociala krav vid offentlig upphandling är därför enligt min uppfattning inte en juridisk fråga. Det är ett politiskt beslut.

Kurt Junesjö

¹⁵ Stockholm kommunstyrelsens protokoll den 26 oktober 2005, § 13 Dnr 125-538/2005 Nya kriterier för anställningsvillkor och arbetsmiljö vid upphandlingar

Kotbäcksgård 30
128 46 Bagarmossen

+4686599882;
+46705333180
E-post: kurt@kurl.nu

Företaget inncnar F-skattsedel
Reg. Nr 405626-2630
Betaltning Postgiro 19 18 98 - 6